

**Nunat Avannarliit
Suleqatigiinnerat
pillugu
nassuiaat 2014**

**Avatangiisunut, Pinngortitamut
aammalu Nunanut Avannarlernut Suleqateqarnermut
Naalakkersuisumit**

UKA 2014/13
NAP j.nr. 08.19-14
Suliap-nr.: 2014-101767
Dok-nr.: 1665786

1. Nalinginnaasumik nunat avannarliit suleqatigiinnerat.

Oktoberip naalernerani Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivi ukiumoortumik katersuutissapput. Tamanna Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivisa ataatsimiititaaliaasa katersuunnerup kingullup kingorna suliarisimasaannik sulianik sammineqartunik amerlasuunik naammassinninnerusaaq. Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivisa oqaluuserisaannut amerlasuunut Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa siunnersuutaat nassuiaataallu tunngaviusarput, nunani avannarlerni naalackersuisut aammalu Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivini saqqummiuttagaat. Nassuiaamma matumani nunatsinnit isigalugu Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivini suleqatigiinnermi sammineqartut pingaarnertut isumaqarfigineqartut sammineqassapput. Matumani pineqarput suliat nalinginnaasumik suleqatigiinnermut attuumassuteqartut, Naalackersuisut Siulittaasuanit aammalu Nunanut Avannarlernut Suleqateqarnermut Naalackersuisumillu isumagineqartut, ilaatigullu Naalackersuisut ilaasortat ataasiakkaat akisuussaaffiisa¹ ataanni inissisimasut ministerit siunnersuisooqatigiivini suliaat pillugit.

1.1 Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivisa Oslo-mi 2013-mi katersuunnerat.

Naalackersuisut Siulittaasuat kiisalu Nunanut allanut naalackersuisunut ilaasortaq Aleqa Hammond Nunanut Avannarlernut Attuumassuteqartunut Åland-mi Savalimminilu suleqatinik, nunani avannarlerni naalackersuisunut siulittaasunik ataatsimeeqateqarpoq kiisalu Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivini siunissami nunat avannarliit suleqatigiinnissaannut takorluukkamut oqallinnermi kiisalu nunanut allanut- aammalu sillimanissaq pillugu politikkinut attuumassuteqartunut oqallinnermi peqataavoq.

Nunani avannarlerni naalackersuisunut siulittaasut 8-suusut ataatsimiinnerminnut atatillugu nunat avannarliit akornanni killeqarfinni akimmisaarutininik nungusaaniarluni suleqatigiinneq pillugu ataatsimoorullugu nalunaarussiaq taperserpaat. Sulinerup nunani avannarlerni ataatsimoorullugu suliffeqarnermut aammalu niuernerup periarfissanik kiisalu nunani avannarlerni ataatsimoorullugu ilinniarfinnik atuinnissamut akimmisaarutit akornutaasut atorunnaarsittussaavai. (Nal. immikkoortoq 1.6 ataaniittoq)

Naalackersuisut siulittaasuisa ataatsimiinneranni issittoq pillugu apequt aamma ullormut oqaluuserisassani ilaavoq, isumaqatigiissutigineqarporlu, Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivini avannaamioqatigiit suleqatigiinnerat pitsaasumik aallaaviusoq nunat avannarliit issittoq pillugu suleqatigiissuteqarnerannut. Suleqatigiinnerup kinguneraa apeqqutit amerlasuut ataatsimoorluni piareersarneqarsinnaalernerinut.

Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivisa katersuunnerat aallarnerneqarpoq ileqquusut malillugit nunani avannarlerni naalackersuisut siulittaasuisa akornanni oqallinnermik. Oqallinnermi sammi-saavoq nunat avannarliit suleqatigiinnerannut takorloorutaasut. Tamanna aamma ukiup ingerlanerani suleqatigiinnermut ministerit oqaluuserisaannut ilaasimavoq.

Naalackersuisut Siulittaasuata saqqummiinnermini ersarissarpaa, nunat avannarliit suleqatigiinnerannut tunngavippiaasoq nunat avannarliit aammalu innuttaasa akornanni tatigeqatigiinneq. Ta-

¹ Ministerit siunnersuisooqatigiivini Naalackersuisut akisuussaaffii malillugit aggutaarineq, ilanng. 1 takuuk.

manna ima isumaqarpoq, nunanut avannarlernut atatillugu ”sammisanik oqallissinnaaneq, isumaqatigiinnngissutinik aaqqiisinnaaneq oqaloqatigiinnikkut aammalu ataqseqatigiinnikkut”. Naalakkersuisut Siulittaasuata saqqummiinnermini naggasiullugu ersarissarpaa Kalaallit Nunaata Avannaamioqatigiit suleqatigiinneranni peqataaneranut takorluuineranut siunertaasoq siunissami tamakkiisumik ilaasortaalernissaq.

Siullermeerutaasumik Naalakkersuisut Siulittaasuata periarfissaq iluatsillugu Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivisa nunanut allanut aamma sillimanissamut politikikkut oqallinnermi peqataavoq. Oqallinnerup taassuma ingerlanerani aamma periarfissaq atorneqarpoq Kalaallit Nunaata inuussutissariutigut ineriartoreranut tunngasunik immikkut uranisiorsinnaaneq pillugu apeqqutinik akissuteqarnissamut. Taamaalillugu ersarissarneqarpoq, aatsitassanik uranitalinnik piaanissaq inatsisit atuuttut malillugit pissasoq.

1.2 Nunani avannarlerni Åland-ip, Savalimmiut aamma Kalaallit Nunaata akornanni suleqatigiinneq.

Katersuunneq aamma atorneqarpoq Åland-ip, Savalimmiut Kalaallillu Nunaata akornanni suleqatigiinneq pillugu ukiumoortumik naliliinertut ataatsimiinnermut, naammagisimaarlugulu paasi-neqarpoq, Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa ministerit siunnersuisooqatigiivini, atorfilittat ataatsimiititaliaanni suleqatigiissitaliaannilu assigiinnngitsuni nunat taakku pingasut akornanni pitsaasumik attaveqatigiittoqartoq, naatsorsuutigineqarlunilu, tamanna anner-tusineqassasoq nutarterilluni suliaqarnermut atatillugu, tamanna suleqatigiinnermut ministerit Nunani Avannarlerni Ministerit siunnersuisooqatigiivini generalsekretærertaamut suliassiissutigaat.

1.3 Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa avataanni suleqatigiinneq.

Ukiut kingulliit ingerlaneranni politikikkut sammineqartartut Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivini suliarineqartartut ikilisimapput, tamanna pissuteqarpoq susassa-qarfinni ikinnerusuni sulinerup aallunneqarnissaa patajaallisarneqarnissaalu pillugit politikikkut aalajan-gikkat arlaqartut tunngavigalugit. Taamaalilluni 2006-mi ministerit siunnersuisooqatigiivisa amer-lassusaat 17-niit 11-nut appartinneqarpoq. Suleqatigiinnermut ministerit aningaasat ministerit siun-nersuisooqatigiinnut allanut atugassiissutigineqartartut annikillisimavaat, taarsiullugulu pingaar-tilinnik suliniutinik aallarniisimallutik aammalu siulittaasuutitaqartut suliniutissaat kingusinneru-sukkut annertusisimallugit, kisiannili allanngortiterinertigut siunertaasimanngilaq, nunat nammin-ersorlutik oqartussaaffigineqartut nunat avannarliit suleqatigiinneranni attuumassuteqartunit ilaa-junnaarsinneqarnissaat, tamanna Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa oqartussaaffiisa avataanni pissagaluarpalluunniit. Isuma danskit tungaannit tapersersorneqartoq, Naalakkersuisunit iluarisimaarlugu tiguneqarpoq.

Stoltenbergrapporten-imi nunanut allanut- aamma illersornissamut politikikkut apeqqutinik tik-kuussisumik malitseqartitsineq, annertunertigut pivoq nunat oqartussaasuisa aalajangiisinnaas-suseqartut akornanni toqqaannartumik suleqatigiinnikkut. Tamanna pingaarnertut pivoq nunat namminersorlutik oqartussaaffigineqartut susassa-qarfiisa avataanni attuumassuteqartunut.

Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa avataanni suleqatigiinneq aamma susassa-qarfinni arlalinni pisarpoq, Åland-imi, Savalimmiuni Kalaallillu Nunaata oqartussaasuisa naalak-kersuinikkut aqutsinikkullu akisussaaffigisaanni. 2014-mi upernaakkut tamanna soqutiginaateqa-lerpoq nunat avannarliit ministeriisa kommuuninut apeqqutit pillugit ataatsimiinneranni peqataa-

nissamut apeqqummut atatillugu. Suliaq tamatuma kingorna suleqatigiinnermut ministerinut tunni-
unneqarpoq, taamaalilluni siunnersuisooqatigiit nunani avannarlerni naalakkersuisunut qanoq isu-
maqarnertik nalunaarutigisinnaangussagamikku. Tamatuma kingorna naatsorsuutigineqassaaq
pitsaasumik inerniliisoqassasoq.

1.4 Avannaamioqatigiit suleqatigiinnerat pillugu suleqatigiinnermut ministerit takorluugaat.

Soorlu oqaatigineqartoq naalakkersuisut siulittaasuisa katersuunnermi oqallinneranni sammineqar-
mat avannaamioqatigiit suleqatigiinnerat pillugu takorluuinerit. Oqallinnikkut ilaatigut suleqati-
giinnermut ministerit ukiup ingerlanerani oqaloqatigiittarnerannut pisarsimasunut malitseqartitsi-
neruvoq. Suleqatigiinnermut ministerit februar 2014-mi ataatsimiinneranni oqallinnerup naammas-
sineqarnerata kinguneraa, inerniliinikkut aalajangiunneqarmat oqaaseqaat ima taaguutilik ”*Norden
– Sammen er vi stærkere*”. Nalunaarummi tassani immikkoortuni sisamani nunat avannarliit suleqa-
tigiinnerat pillugu takorluukkat allanneqarput: *Det grænseløse Norden; Det innovative Norden; Det
synlige Norden og Det udadvendte Norden*. Pingaarnertut anguniagaavoq, nunat avannarliit suleqa-
tigiinnerat suli Nunani Avannarlerni² innuttaasunut naleqquttutut pissarsiffiusutullu misigisimaffi-
unissaa.

1.5 Killeqarfinni akimmisaarutit pillugit Siunnersuisooqatigiit aamma Hallo Norden-imi at- taveqaqatigiiffimmi peqataaneq.

Januar 2014-miit Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa nunani avannarlerni kil-
leqarfinni akimmisaarutit annikillineqarnissaannut sulinertik allangortippaat, taamanikkullu atuut-
toq *Grænsehindringsforum* allangortinneqarpoq *Grænsehindringsrådet-mut* (Killeqarfinni akim-
misaarutit pillugit Siunnersuisooqatigiit) Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa
ataanniittussanngorlugu.

Nunat avannarliit suleqatigiinneranni ukiuni kingulliunerusuni killeqarfinni akimmisaarutit arlallit
nunani avannarlerni innuttaasut nunamut avannarlerni allamut nuunnerminni naapittagaat peerni-
arlugit sulineq salliutinneqalersimavoq. Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivisa Oslo-mi ka-
tersuuneranni siorna oktobarimi nunani avannarlerni naalakkersuisut siulittaasuisa killeqarfinni
akimmisaarutinik akiuinerup pingaaruteqarnera pillugu ataatsimoorullugu nalunaarut atsiortpaat.

Namminersorlutik Oqartussani Inatsisartut april 2012-mi siullermeerlugu killeqarfinni akimmi-
saarutit pillugit apeqqut tamaat oqaluuseraat. Oqallinnermut tamatumunnga malitseqartitsinikkut
Naalakkersuisut aalajangerpaat, Kalaallit Nunaata nunat avannarliit killeqarfinni akimmisaarutit
pillugit sulineranni 1. januar ukioq manna aallarnerfigalugu peqaataalernissaa.

Naalakkersuisut Greenland Business isumaqatigiissusiorfigisimavaat Kalaallit Nunaata Killeqar-
finni akimmisaarutit pillugit Siunnersuisooqatigiit sulineranni peqataanerata isumaginissaa pillugu.
Greenland Business kalaallinut inuussutissarsiortunut pitsaasumik attaveqarfeqarpoq, taamaalilluni
suliffeqarfinnit tamanit ajornartorsiutinik ajornanginnerusumik tusagaqarsinnaasassalluni. Green-
land Business aammattaaq pisariaqartumik misilittagaqarpoq naliliisinnaanngorluni, qaqugukkut
nunani avannarlerni suliffeqarfinnut allanut apeqqutit aaqqitassat assersuutigalugu iliuuseqarnikkut
aaqqinneqarsinnaanersut, aammalu qaqugukkut suliaq Namminersorlutik Oqartussanut saqqummi-
unneqassanersaq inatsisinik allangortitsisinnaaneq pillugu naliliinissaq siunertaralugu. Ukiup af-

² Nalunaarusiaq tamakkiisoq nassuiaammut matumunnga ilanngunneqarpoq ilanngussaq 2-tut

faani siullermi Killeqarfinni akimmisaarutit pillugit Siunnersuisooqatigiinni sulinermit nalunaarusiaq ukiaru Inatsisartunut ilisimatitsissutitut ingerlatinneqarumaarput.

Nunanut avannaaniittunut allanut aallaraanni/nuukkaanni, pisariaqartumik attaveqarnerit asser-suutigalugu pisortanut oqartussanut saaffiginninnerit aggerfimmit sungiusimasanit allaanerusutut misigineqakkajuttarpoq. Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivi ukiuni arlalinni attaveqartarfik Hallo Norden ingerlassimavaat, www.hallonorden.org kiisalu allakkatigut oqarasuaatitigullu paasissutissiinikkut innuttaasut ikiorneqartarput, nunap pineqartup malittarisassai paasineqassagaangata malinneqassagaangatalu. Hallo Norden-imik ingerlatsineq aammattaaq Killeqarfinni akimmisaarutit pillugit Siunnersuisooqatigiit sulinerannut pingaaruteqarpoq, tassami Hallo Norden-imut apeqqutigineqartartut tassaagajuttarmata, malittarisassat pisarnertullu iliuutsit qulaa-jarneqartarmata killeqarfinni akimmisaarutitut taaneqarsinnaasut. Hallo Norden Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa missingersuutaannit aningaasalersorneqarpoq, naatsorsuutigineqarporlu 2014 nannginnerani Killeqarfinni akimmisaarutit pillugit Siunnersuisooqatigiit sulineranni qanimut suleqateqarnikkut, Kalaallit Nunaanni Hallo Norden-imit paasissutissiisarfim-mik peqalissasoq.

1.6 Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa missingersuutaat aamma al-latseqarfimmi siulersuisunilu suleriaatsit nutarterneqarnissaannik pisariillisarneqarnis-saanillu sulineq pillugu.

Soorlu taaneqartutut generalsekretæri nutaaq marts 2013 sulilersoq, ministerit siunnersuisooqati-giivisa atuunneranni aqutsinikkut atugarisatigullu allannguutissanik siunnersuutininik suliassinneqar-poq, matumunnga ilanngullugu aammattaaq allattoqarfimmi suliat ingerlanneqartarnerannut al-lannguutissanik. Sulinerup tamassuma nunat avannarliit sulinerisa saqqumilaarnerunissaannik ta-korluukkat pillugit nalunaarutip siunnerfii malippai, taamaalilluni Nunat Avannarliit nunarsuup immikkoortortaa ni malunnarsisinneqassammata, ilisimasanik nutaanik siuarsaalluni pimoorullugu suliniuteqartutut, inuiaqatigiit siunissaasa patajaallisarneqarnissaannik kinguneqarsinnaasumik.

Ukioq manna martsimi generalsekretæri allannguutissatut siunnersuutininik 39-nik saqqummiivoq. Tassani pineqarput allattoqarfimmi suleriaatsit, ministerit ataatsimiinnerinut ullormut oqaluuseri-sassat ataatsimeeriaatsillu aammalu Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa suliffeqarfiini siulersuisut akisussaaffiinik allannguinerit. Siunnersuutit marlussunnik naleqqussarnertallit suleqatigiinnermut ministerinit junip qaammataani ataatsimiinneranni akuerineqarput.

Sammisamili ataatsimi allanngortitsisoqanngilaq. Nutarterinermut atatillugu generalsekretærip aam-ma siunnersuutigisimavaa Ilinniartitaanermut Ilisimatusarnermullu Ministerit Siunnersuisooqati-giivi kiisalu Kultureqarnermut Ministerit Siunnersuisooqatigiivi missingersuutitigut naligiissinne-qarnissaat. Tamanna ileqquusut malillugit ima isumaqassaaq, MR-SAM-ip ministerit siunnersui-sooqatigiivisa missingersuutaasa imarisaannik atuisinnaalernissaa. Siunnersuut tamanna piviusun-ngortinneqanngilaq.

Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa missingersuutaanni annikilliliineq 2013-mi aalajanginneqartoq, 2015-mut missingersuutissatut angissuliinissamut suli atuuppoq. 2014-mi missingersuutit tamakkiisut 5%-mik annikillineqarput, 2015-milu annikilliliineq 2%-uvoq. Ministe-rit Siunnersuisooqatigiivisa ataatsimut missingersuutaat taamaalilluni 936,110 mio. DKK-upput. Annikilliliineq ministerit siunnersuisooqatigiivininut/immikkoortortanut tamanut assigiissumik ag-guarneqarsimavoq, kisiannili ministerit siunnersuisooqatigiivini ataasiakkaani tulleriissaarisogar-

tarsimassinnaavoq, ima kinguneqartumik, susassaqrarfiit ataasiakkaat allanit annikinnerusumik ileqqaarfigineqarnerisigut.

Siulittaasuutitaqarnermut suliniutissanut piviusunnngortitsinissanut ukiumoortumik 15 mio. DKK-nik aningaasaligaq 2013-mi aalajangiussaq suli allannngortinneqarani atuuppoq. Danmarkip periarfissaq tamanna atorsimavaa suliniutissanut assigiinnngitsunut siunnersuuteqarsinnaanermut, aningaasaliissutinut naleqqutunut, nal. immikkoortoq 1.8 ataaniittoq.

1.7 Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisooqatigiivi.

Naalackersuisut junimi Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisooqatigiivisa inassuteqaataat akissuteqarfigaat, nunat taakku pingasut akornanni naalackersuisut Nunallu Avannarliit Killiit Siunnersuisooqatigiivisa akornanni isumaqatigiissut naapertorlugu. Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisooqatigiivisa ukiumoortumik ataatsimiinnerat septembarimi Islandimi ingerlanneqassaaq, tassani Islandip suleqatigiinnermut ministeriata nunat pingasut taakku naalackersuisui sinnerlugit ataatsimiinnermi saqqummiissaaq. Naalackersuisut ukiuni siuliini pisartut assigalugit inassutit nutaat pillugit Inatsisartunik oqalliseqateqassapput, taakku Inatsisartut ullormut oqaluuserisassaaniileripata.

1.8 Danmarkip 2015-mi Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivini siulittaasuutitaqarnissaa.

Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivisa Stockholmimi katersuunnissaanni danskit statsministeriata saqqummiutissavaa danskit 2015-mi Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivini siulittaasuutitaqarnissaanni najoqqutassat pillugit.

2013 ukiaanerani Savalimmiut Kalaallillu Nunaat danskit Nunanut Avannarlernut Suleqateqarnermut ministeriannit sammeneqarsinnaasumik suliniutissatullu siunnersuisooqullugit kajumissaarneqarput. Nalunaarusiami matumani immikkoortuni ataasiakkaani siunnersuutit najoqqutassamat ilanngunneqarsimasut nassuiarneqassapput.

Najoqqutassaq pingasunik sammisaqarpoq, Ineriartorneq, Atugarissaarneq Pingaartitallu. Matumunga ilanngunneqassaaq sammisaq taaneqarsimasooq ”*Det blå Arktis*”. Susassaqrarfinnut tamanut atuuppoq, Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivini sulineq ingerlanneqartoq allannngortingaarnagu tunngavigineqarmat. Susassaqrarfiit ilaat ukiuni kingulliunerusuni nunat avannarliit pisortatigoortumik suleqatigiinneranni ilaasimanngitsut tassaapput ”imminut atasinnaasumik illoqarfinnik ineriartortitsineq”, takornariaqarneq aammalu Nunanik Avannarlernik pilerisaarusiorneq. Kingullertut taasap branding-igassatut siunissami anguniagassamat malitseqartitsineruvoq, suleqatigiinnermut ministerit 2014-mi suliarisimasaannut.

Siulittaasuutitaqarnermi suliniutit aqqanillit ilaat ataaseq Pinngortitaleriffimmit aqunneqarpoq. Nunani avannarlerni issittumilu imaani ilisimatusarnermut ilinniarfiit allat suleqatigalugit immap naqqani uumassusillit assigiinnngissitaarnerat nalunaarsoqqissaarniarlugu malinnaaffiginiarlugulu ineriartortinniarneqarpoq periaaseq ataatsimut atorneqarsinnaasooq. Suliap tamassuma immap naqqani uumassusillit assigiinnngissitaarneri pillugit siunissami ilisimasassanut tunngaviliissaaq, aalisarnermut avatangiisinillu aqutsinermut iluaqutaasussamik.

Matumani ilanngunneqassaaq, Atlantikup avannaata kangiani Issittumilu imaani uumassusilinnit aningaasaqarneq pillugu suliniummi savalimmiormiunit aqunneqartumi Aalisarnermut Naalakkersuisoqarfik aqutsisoqatigiinni peqataammat.

Siulittaasoqarfiup aamma suliniuteqarneratigut ministerit siunnersuisooqatigiivi arlallit, ataatsimiititaliat atorfilittanit inuttaqartut aammalu suleqatigiissitaliat 2015-p ingerlanerani Kalaallit Nunaanni ataatsimiittassapput isumasioqatigiissitsisoqartassallunilu. Tamanna aamma suleqatigiinnermut ministerinut atuuppoq, taakku sapaatit akunnerini 11-mi Ilulissani ataatsimiissapput.

2. Ilinniartitaaneq, ilisimatusarneq, ilageeqarneq naligiissitaanerlu.

2.1. Naligiissitaaneq.

Missiliussatut sinaakkusiussat

Naligiissitaanerlut ministerit siunnersuisooqatigiinnut 2014-mi 8,9 mio. DKK sinaakkusiunneqarput. Sinaakkusiussaq nunani avannarlerni suleqatigiinneq pillugu missingersuutit ataatsimoortumik ileqqaarfigineqarnerannut atatillugu 2013-mut sanilliullugu 2,2%-nik annikilliliiffineqarput. Naligiissitaanerlut ministerit siunnersuisooqatigiivi ataatsimoortumik missingersuutinut sanilliullugu sulii 0,9%-uvoq.

Atugassiissutit taamaalilluni ima agguarneqarput, *Nordisk Information for Kundskab og Køn (NIKK)* aningaasaliiffineqarpoq 2,5 mio. DKK-nik, nunanilu avannarlerni naligiissitaaneq pillugu suliniutit 6,4 mio. DKK-nik aningaasaliiffineqarlutik.

Sammissasaqartitsinerit

Naligiissitaanerlut ministerit siunnersuisooqatigiivi ukiut sisamat iluanni (2011-2014) suleqatigiinnermut pisussanut pilersaarummik ingerlataqarput, tassani Nunani Avannarlerni suleqatigiinneq qitiutinneqarpoq, nunat baltiskiusut pingasut suleqatigineqarput aammalu Ruslandip avannaata kitaa suleqatigineqarluni. Sammisat marluk pingaarnertut isigineqartut salliutinneqarput, tassaasut suaasutsit aammalu naligiissitaaneq pillugit isiginnittaatsit sammisanut akuliussuunnissaat kiisalu angutit nukappiaqqallu suleqataallutik peqataatinneqarnissaat. Nunani avannarlerni suleqatigiinnermut tunngatillugu susassaqaarfinni salliutinneqarput suliffeqarnermi naligiissitaaneq, ilinniartitaanermi, suaassutsitigut aammalu inuiaassutsitigut naligiissitaaneq kiisalu suaassutsimut attuumasutigut nakuusernermut akuersaanngilluinnerneq. Naalakkersuisoqarfik Naligiissitaaneq pillugu atorfilinnik inuttaqartumi Ataatsimiititaliap decembarimi Stockholm-imi ataatsimiinnerani peqataavoq.

Danskit 2015-mi siulittaasuutitaqarnissaat

Danskit 2015-mi siulittaasuutitaqarnissaannut atatillugu pilersaarutigineqarpoq Kalaallit Nunaanni ataatsimeersuartitsinissaq ima sammisaqartussamik: ”Suaassuseq, ilinniartitaaneq inuillu nuuttarneeri” (*”Køn, uddannelse og migration”*). Ataatsimeersuarnerup taassuma immikkut sammissavaa suaassutsikkut, ilinniartitaanikkut inuillu nuuttarneerisigut pissutsit unammillernartutut isigineqartut, pineqartut Nunanut avannarlernut Killernut atuuttutut isigineqartut, kisiannili aamma nunagisami isorliunerusuniittunut ajornartorsiutitut naapittagaannut attuumassuteqarsinnaasut. 2014-mi Savalimmiuni ataatsimeersuarnermut ima sammisaqartumut *”Kønsdelingen på arbejdsmarkedet og i hjemmet”* isumasioqatigiinneq nangitsiffiussaaq.

2.2. Kulturi.

Missingersuutitut sinaakkusiussat

Kultureqarnermut ministerit siunnersuisooqatigiinnut 2014-mi 167,9 mio. DKK sinaakkusiunneqarput. Sinaakkusiussaq nunani avannarlerni suleqatigiinneq pillugu missingersuutit ataatsimoortumik ileqqaarfigneqarnerannut atatillugu 2013-mut sanilliullugu 3,1%-nik annikilliliiffigneqarput. Kultureqarnermut ministerit siunnersuisooqatigiivi ataatsimoortumik missingersuutitut sanilliullugu suli 17,6%-uvoq.

Sammissassaqtitsinerit

Kultureqarnermut ministerit Siunnersuisooqatigiivi nunat avannarliit ukiunut 2013-2020 kulturikkut suleqatigiinnerannut siunissami anguniagassamik aalajangersaanikuupput. Siunissami anguniagassaq tallimanik sammissaqqarpoq. *Det bæredygtige Norden, Det kreative Norden, Det interkulturelle Norden, Det unge Norden og Det digitale Norden.*

Kulturimut susassaqqarfiup iluani kulturimik atuisunik nunat avannarliit illuini instituttiinilu siulersuisuni kiisalu kulturikkut suleqatigiiffinni assigiinningsuni sinniisutut toqqaasoqarnikuuvoq.

Tamatuma saniatigut ukiup ingerlanerani Kultureqarnermut Ministerit Siunnersuisooqatigiivini (MR-K) ataatsimiinnerni peqataasoqartarpoq, aammalu Kultureqarnermut atorfilittanik inuttaqartu- ni ataatsimiititaliami (EK-K).

Nunat Avannarliit katersuunneranni peqataanerminut atatillugu Kultureqarnermut Naalakkersuisup Savalimmiuni tikeraarpoq, tassani ilaatigut oqaatsit qitiutillugit sammeneqarput, aammalu Kultur- ministeri aammalu Sprognævni siulittaasua ataatsimeeqatigalugit.

Kultureqarnermut Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa 1/14 ataatsimiinneranni sammeneqarpoq Nunani Avannarlerni toqqorsiveqarnek, tamatumani nunagisani arkivarit suliatik pillugit saqqummiip- put aammalu nunani avannarlerni qanimut suleqatigiinneq pillugu, pineqartumi ukiorpassuarni susassaqqarfimmi tassani tamanna ileqqusimavoq. Sammineqartoq ilaatigut Kultureqarnermut Naalakkersuisumut soqutiginaateqarpoq, taassuma saqqummiuttussaavaa UKA 2014-mi toqqorsi- veqarnek pillugu inatsisip nutarterneqarnissaanut siunnersuut.

Ataatsimiinnermi Kultureqarnermut Naalakkersuisup siullermeersumik danskit kulturministeriat, Marianne Jelved naapippaa. Ministerit Islandimiut saga-sa nunani avannarlerni oqaatsit pingasut atorlugit– danskisut, norskisut svenskisullu saqqummiunneqarnerani peqataapput – aamma atuak- kanik tallimanik danskisut oqaasertalinnik tunineqarlutik.

Naalakkersuisoqqarfik kalaallillu tusagassiorfiinit sinniisut arlaqartut nunani mikisuni tusagassiorfiit pillugit NORA-p ataatsimeersuartitsinerani ukiaanerani peqataapput. Tusagassiorfiit isumaqarput ataatsimeersuarnermit pissarsilluarlutik oqaatigalugulu siunissami assingusunik ataatsimeersuarti- tsinissaq kissaatigalugu.

Danskit 2015-mi siulittaasuutitaqarnissaat

Kalaallit Nunaata danskit 2015-mi siulittaasuutitaqarnissaanni siunnersuutigisimavaa, nunani isorli- unerusuniittuni filmiortarnek pillugu workshop-ertitsilluni isumasioqatigiissitsisoqassasoq. Kalaallit tungaannit filmiortarnerup siuarsarneqarnissaa kissaatiginerarlugu oqaatigineqarpoq. Siusinneru- sukut danskit Kulturministeriaqqarfia danskillu kulturministerii attaveqqarfigneqartarnikuupput fil- miliortarnek pillugu suleqatigiinnissaq pillugu, aammalu filmiortartut akornanni suleqatigiinneq aallartinneqarsimavoq. Suleqatigiinnerup tamassuma patajaallisarneqarnissaa Nunanullu Avannar- lernut siaruarnissaa kissaatigineqarluni.

2.3 Ilinniartitaaneq ilisimatusarnerlu.

Missingersuutitut sinaakkusiussat

Ilinniartitaanermut ministerit siunnersuisooqatigiinnut 2014-mi 278,7 mio. DKK sinaakkusiuneqarput. Sinaakkusiussaq nunani avannarlerni suleqatigiinneq pillugu missingersuutit ataatsimoor-
tumik ileqqaarfigineqarnerannut atatillugu 2013-mut sanilliullugu 1,9%-nik annikilliliiffigineqar-
put. Ilinniartitaanermut ministerit siunnersuisooqatigiivi ataatsimoor-
tumik missingersuutitut sanil-
liullugu 29,2%-nit 28,8%-nut annikilliarisimavoq.

Sammissaqartitsinerit

Ilinniartitaanermut ministerit Siunnersuisooqatigiivi 2013-mi ataasiarlutik ataatsimiissimapput. Ataatsimiinnermi ministerit oqarluuseraat 1) ataatsimut unammilligassat aamma nunani avannarler-
ni siunissami qaffasinnerusumik ilinniagaqarnerit siuarsarnissaat pillugu, 2) ilisimatusarnerit anin-
gaasaliiffigineqartarnerisa ammaakkiartornissaat aammalu 3) inuussutissarsiutitigut ilinniartitaanerit
pitsaassusaat ilinniagaqarnerit pilerinassusiat aammalu unitsitsiinnartarnerup annikillisarnissaa im-
mikkut sammillugit. Ilinniartitaanermut, Ilageeqarnermut, Kultureqarnermut Naligiissitaanermullu
Naalakkersuisoq ataatsimiinnermi peqataavoq Kalaallillu Nunaanni pissutsit kalaallillu misilittagaat
pillugit saqqummiussilluni.

Suleqatigiinneq pillugu aaqqissuussineq nutaaq 2013-mi atuutilerpoq, matumunnga ilanngullugu
siunnersuinikkut suleqatigiissitalianik aalajangersimasunik atorunnaarsitsinissamik aalajangigaq.
Annikitsuinnartigut ataatsimiittitaliaagallartunik pilersitsisoqartarpoq. Tamakku ilagaat ilisima-
tusarneq pillugu ataatsimiittitaliaagallartoq Kalaallit Nunaanni 2013-p ukiaanerani ataatsimiippoq.

2013-ip ukiaanerani aammattaaq Ilulissani ingerlanneqarpoq atuarfiit ineriartortinnissaat pillugit
nunat avannarliit aaqqissugaannik ataatsimeersuarneq. Tamanna pivoq nunat avannarliit atuarfeqar-
nerup iluani ataatsimoorussamik ineriartortitsinerit suliniutaannut atatillugu. Kalaallit Nunaat
suliniutit suleqataalluni peqataavoq inassutigisimallugulu suliniutit nanginneqarnissaa Danmar-
kip 2015-mi siulittaasuutitaqarnerata nalaani.

Danskit 2015-mi siulittaasuutitaqarnerat

Kalaallit Nunaata Atuarfeqarnermut Ministereqarfik aammalu Ilinniartitaanermut Ilisimatusarner-
mullu Ministereqarfik qanimut attavigisarsimavai danskit 2015-mi siulittaasuutitaqarnissaanni
najoqqutassaq pillugu. Tamanna atuuppoq siulittaasuutitaqarnermut atatillugu suliniutissanut tunn-
gatillugu, immikkoortotami najoqqutarisap imarisaanut aammalu siulittaasuutitaqarnerup nalaani
ataatsimiittarnerit ataatsimeersuartarnernullu tunngatillugu. Kalaallit Nunaata ministereqarfiit
taakku siulittaasuutitaqarnerup nalaani Nunani Avannarlerni pitsaasumik atuartitsinerit aammalu
ilinniartitseriaatsit atorneqartut pillugit ilisimasat tunngavigalugit suleqatigiinnissamut siunnersuu-
taat tapersorsorpa oqaatigisimallugulu kissaatiginartillugu, nunat avannarliit ataatsimoorullugu
atuarfeqarnerup iluani ineriartortitsinissamut suliniutit siulittaasuutitaqarnerup nalaani nanginne-
qarnissaa pillugu.

3. Aalisarneq, Piniarneq Nunalerinerlu.

3.1. Aallaqqaasiut.

Islandimiut siulittaasuutitaqarneranni najoqqutami aalisarnermut, nunalerinermut, inuussutissanut aammalu orpippassualerinermut (FJLS) susassaqarfinni silap pissusiata allanngoriartornera aammalu uumassusilinnut aningaasaqarneq immikkut sammineqarput.

Uumassusilinnit aningaasaqarnermi sammineqarpoq uumassusilinnit nungusaataanngitsumik tunisassiorneq annertunerusumik uumassusilinnit tunisassianit atuilernissaq pillugu silap pissusiata allanngoriartorneranik ikummatissanillu atuinerup annikillisarneqarnissaanik siunertaqartumik kiisalu uumassusillit inerlugit nioqqutissiarinerisa nalingisa qaffannissaat uumassuseqatigiinnit pissarsiat nalingisa aammalu aningaasaqarnermut ilanngussaqaqarnerisa qaffannerunissaat siunertaralugu.

NordBio

Islandip pingaarnertut suliniutaa taaguuteqarpoq *NordBio* ukiunilu pingasuni najoqqutassiaalluni, taanna Islandip Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivini 2014-mi siulittaasuutitaqarnerani piviusunngortinneqarpoq. Pineqartumi suliniutit assigiinngitsut ataatsimoortinneqarput, tassani suliniutit assigiinngitsut immikkoortoqarfiillu katersorneqarput, tamarmik isumalluutinik atuinissatta pitsaanerulernissaanik aammalu eqqartakkatta annikinnerulernissaanik siunertaqartut.

Nordbio tassaavoq nunani avannarlerni ministerit siunnersuisooqatigiivisa tallimaasut akornanni suleqatigiissutissatut suliniutaasoq: Avatangiisit; Aalisarneq; Imaani uumasuteqarneq, Nunalerineq, Inuussutissat aammalu Orpippassualerineq; Inuussutissarsiornermut-, Nukissiuteqarnermut-aammalu Nunarsuup ilaanut politikkeqarneq; Ilinniartitaaneq Ilisimatusarnerlu kiisalu Kultureqarneq. Nunani avannarlerni sammisaqarfinni tamakkunani immikkut ilisimasallit ataatsimoorlutik suliniutini suliaqassapput, uumassusilinni nalinginnaasuni isumalluutinik nungusaataanngitsumik atuinerup siuarsarnissaanik siunertaqartumik. Matumani immikkut isiginiarneqassaaq inuiaqatigiit pingaarnertut soqutigisaat aammalu avatangiisinut tunngatillugu soqutigisat immikkut ittut aammalu unammillerluarsinnaasumik aningaasaqarnerup ilusilersornissaata kiisalu inuusuttut ilinniartitaasarneranni periaatsinik nutaanik siuarsaanissamut tunngatillugu.

3.2 Naalackersuisoqarfiup (APNN) Nordbio-mi sulinera

Naalackersuisoqarfik NordBio-mut aqutsisoqatigiinni sinniisuutitaqarpoq. Suliniut siullegg APNN-ip maanna toqqaannartumik peqataaffigisaa tassaavoq: *'Innovation in the Nordic bioeconomy' - Product development, sustainable food production and biomass*'. Suliniut tamanna immikkoortunut pingasunut atavoq: Tunisassianik ineriartortitsineq, nungusaataanngitsumik nerisassanik tunisassiorneq aammalu uumassusilinnit pisumik tunisassiornerup annertusineqarnissaanik attuumassuteqartoq. Suliniummi anguniagaavoq toqqaannartumik aningaasaqarnikkut pingaaruteqalernissaq nunani avannarlerni uumassusilinnit aningaasaqarnerisa nutaanngortinnerisigut nalilinnillu pilersitsinikkut aammalu taamaalilluni nunarsuup immikkoortortaa aningaasaqarnerullu siuariartornera patajaallisassallugu.

Immikkoortumi siullermi 2014-ip upernaavani aallartittumi, Islandimi, Kalaallit Nunaanni Sava-
limmiunilu tunisassianik ineriartortitsineq immikkut sammineqarpoq, tamannalu nunani
avannarlerni suliniut ”Arctic bioeconomy” 2013-meersumi suliarineqartut nangillugit ingerlan-
neqarput. Tunisassiorfiit mikisut suliffeqarfinnillu aallarniisut tunisassianik ineriartortitsiler-
nerisigut nunagisami atortussianit nerisassiat immikkut sammillugit. Suliaqarnerup nutaanngorsaan-
ikkut, nerisassatigut kiisalu ilisimatusarfiit, ilinniarfiit aamma nunarsuup immikkoortuani ineri-
artortitsinermut ataqatigiissinneqarnissaa eqqarsaataavoq.

Suliniutip aallartinneranit tunisassiat nutaat ministerit junip qaammataani Selfoss-imi ataatsimi-
innerinut atatillugu NordTic-p ataatsimeersuartitsinerani saqqummiunneqarput. Pilersaarutigi-
neqarpoq MR-NER-p november 2014-mi ataatsimiinnissaanni tunisassianik aamma saqqummiinis-
saq.

August 2014-mi immikkoortup tullia aallartinneqassaaq nunallu avannarliit tamakkerlugit atuutis-
salluni. Tunisassianik ineriartortitsineq aamma/imaluunniit suleriaatsinik nutaanik
naammassinniisinaanerusunik atuineq Ny Nordisk Mad-mit attaveqaatit tunngavigissavaat aamma-
lu tunisassiat aamma/imaluunniit suliffeqarfiit immikkoortumi siullermi suussusersineqartut.

3.3 Aalisarneq.

Naalackersuisoqarfiup aalisarnerup iluani nunani avannarlerni suleqatitsinnik suleqateqarneq pin-
gaartippaa misilittakkanik paarlaateqatigiittarnikkut pisartuq. Atorfilittanik inuttalinni
ataatsimiititaliani suleqatigiissitalianilu peqataaneg annertunerusumik aalajangeeqataasinnaanermik
aammalu kalaallit kissaataannik soqutiginninnermik kinguneqartarnera misilittagarineqarpoq kiisalu
pitsaanerusumik periarfissiisarluni siunissami nunat avannarliit akornanni ataatsimoorussanik sulin-
iuteqarnissanut.

Oqimaaqatigiissumik atuineq

Nunani avannarlerni aalisarneq pillugu suleqatigiinnermi atorfilittanik inuttalimmik ataatsimiititali-
amit kalaallit oqimaaqatigiissumik atuineq pillugu workshop-imi peqataanissaanut aningaasaliiso-
qarpoq, aqqissuussineq septembarimi Rom-imi ingerlanneqarpoq *European Bureau for Conserva-
tion and Development-imit (EBCD), The Fisheries Experts Group of the IUCN Commission of Eco-
system Management* sinnerlugit. Workshop-erneq taaguuteqarpoq: *Balanced Harvest in the real
world— Scientific, policy and operational issues in an ecosystem approach to fisheries*. Oqimaaqa-
tigiissumik atuineq isumaqartinneqarpoq aalisarnertut, aalisakkat nerisareqatigiinnerini tullerriaari-
nerit (imaluunniit tullerriaarinerit pissarsiarineqarsinnaasut tamakkerlugit), angissutsit, aalisakkat
suulluunniit tamakkerlugit aalisarfigineqarneri aammalu aalisarneq ingerlanneqassalluni uumassu-
sillit nalinginnaasumik piaqqiornikkut amerliartornerannut naapertuuttumik. Taamaalinikkut qulak-
keerneqassaaq aalisakkat assigiinngiaartut annertussusiat katitigaanerilu allannguuteqaratik piuju-
arnissaat. Taamatut aalisarnerup kingunerissavaa, tunngavilersuutitut ilimagisat eqqutissappata,
pissarisat annertusissapput, kiisalu uumassuseqatigiit piaqqiornikkut amerliartornerat sapinngisamik
qaffasissumiitinneqassaaq aammalu uumassuseqatigiit katitigaanerisa allannguuteqarpallaartinnagit
piutinnissaat.

Naalackersuisoqarfiup workshop-ip EBCD-mi suliame aqutsisua aamma Pinngortitaleriffik work-
shop-imi saqqummiussassanik suliaqarnermut atatillugu suleqatigai. Workshop-i aalisarneq pillugu
kalaallit isumaannik Europa-mi pitsaasumik saqqummiussiviulersinnaavoq aammalu tamanna piv-
usunnorsimalluni nunani avannarlerni aalisarneq pillugu suleqatigiinnermi peqataaneg tunngaviga-
lugu.

Issittumi Umassusillit tunngavigalugit aningaasaqarneq

Naalackersuisoqarfik Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa Issittoq pillugu suleqatigiinnermut aaqqissuussineranit aningaasalersorneqartumi *Nordisk Bioøkonomi i Arktis*-ip ataani inissisimasumi issittumi uumasunit aningaasaqarneq pillugu suliniummi peqataavoq. Suliniut *'Bæredygtig bioøkonomi i Arktis'* *Samnordisk Skogsforskning-ip (SNS)*, *Nordisk Komité for Jordbrugs- og fødevareforskning-ip (NKJ)*, *AG-Fisk-ip* aamma *NordGen-ip* akornanni suleqatigiisutigalugu suliniutaavoq aammattaaq nunani avannarlerni suleqatigiissuteqarfanni ingerlataqartut allat ilannguttarlugit. Suliniutip anguniagaraa Issittumi ummassusillit amerlassusaasa ilippanaateqarnerata paasinarsarnissaa aammalu Issittumi nungusaataannngitsumik uumasunit aningaasaqarnermut periarfissat tamatumunngalu unammilligassat suussusersineqassapput, matumani immikkut sammineqassapput pingaarnertut inuussutigineqartut, tassani SNS aamma NKJ annertuumik ukiunilu amerlasuuni suliniutinut piginnaaffeqarput. Isumasioqatigiissitsineq siullesq september 2013-mi Kalaallit Nunaata Kujataani ingerlanneqarpoq, tassani Aalisarnermut Immikkoortortaqarfik Pinngortitaleriffillu peqataapput.

Isumasioqatigiinnermi oqallinneq aallartinneqarpoq orpippassualerinnermi, nunalerinnermi, inuussutissatigut, aalisarnermi periarfissaqarnerisooq sammisaqarfiit assigiinngitsut akulerullugit suleqatigiinnissamut tunngasunik, aamma qanoq ililluni issittumi ummassusilinnit aningaasaqarnermut aallarniissutissat ineriartortinneqarsinnaanersut. Apeqqut aamma unaavoq, qanoq ililluta issittumi ummassusillit tunngavigalugit aningaasaqarnermut aallarniissutissat pingaartillugit sallitutissinnaanerigut tapersorsinnaanerigigullu, aamma qanoq illillutik SNS, NKJ, AG-Fisk, NordGen allallu nunani avannarlerni kattuffiusut najukkami sammisaqartut kattuffiillu suleqatigiinnaaneraat. Paasisassarsiorluni angalanerup suliniullu pillugu isumasioqatigiinnerup kinguneraa siunissami suleqatigiinnissamut siunnersuutinik arlalinnik pilersitsineq, matumunnga ilanngullugit:

- Matis-ip aamma Inuili-p, Narsami inuussutissalerinnermut ilinniarfiup akornanni suliniuteqarnikkut suleqatigiinneq.
- NordGen-ip aamma najukkami orpippassualerinnermi, savaateqarnermi kajortunillu igutsalerinnermik sammisaqartut akornanni suleqatigiinneq.
- Nutaamik workshop-imik pilersitsinissaq, Savalimmiuni Island-imilu kattuffiit akornanni suleqatigiinnikkut naammassineqarsinnaasumik.
- Oqallinnermi sammineqartut Island-ip 2014-mi siulittaasuutitaqarneranut atatillugu sulianut ilanngunneqassapput.

Inuiliip Matis-illu akornanni suleqatigiinnermit tigussaasumik naammassiat NordTic-p junip qaammataani Island-imi ataatsimeersuarnerani peqataanermi saqqummiunneqarput kalaallilu tunisassiaannik saqqummiisoqarluni.

3.4 Ny Nordisk Mad. (Nunani avannarlerni nerisassioriaaseq nutaaq).

Ny Nordisk Mad pillugu susassaqarfimmi APNN nunatsinni suliniutip inissilluarneqarnissaanik suliniuteqarpoq. APNN maajip qaammataani 2014-mi Narsami workshop-imik aaqqissuivoq, Ny Nordisk Mad pillugu. Matumani anguniarneqarpoq suleqatigiissitaliamik pilersitsinissaq, pineqartoq Namminersorlutik Oqartussanut nerisassat pillugit politikkimut tunngatillugu siunnersueqatigisamut assingusumik atuutissaaq kiisalu peqataasunut attaveqaaqataassalluni.

Suleqatigiissitaliami peqataapput inuit inuiaqatigiinni immikkuualuttunit assigiinngitsunit sinniisuutitat tamalaaqisut. Kommune Kujalleq suleqatigiissitaliamut ataqatigiissaarisuussaaq, qaammatinilu siullerni suleqatigiissitaliap isumagissavaa workshop-imi sinniisuutitaqannngitsut immik-

koortortat amerlanerusunik peqataatitaqarnissaat; assersuutigalugu piniartut aammalu inuussutissanik tunisassiortut angisuut.

Ukiuni kingullerni Kalaallit Nunaanni assut kissaatigineqartarsimavoq nunap immikkoortortaanni nerisassanik atuinerup annertusarnissaa; atuisut, niuertut naalakkersuinermillu suliaqartut tungaanit. Ny Nordisk Mad pillugu allaaserisami pingaartitat taakkorpiaapput – igaffeqarneq pillugu alla-tami aamma Aarhusdeklaration-imiittut, maani nunami anguniakkatsinnut tulluarterujussuusut. Nunagisami nioqqutissiassanik nutaanik atuneq; nunap immikkoortortaani tunisassiortut patajaallisartussaassavaat, tamatumunnga ilutigalugu najugaqarfiit avinngarusimasumiittut saqqumilaalersissalugit.

Ukiup affaata kingulliup ingerlanerani nunani avannarlernit allanit paasissutissanik piniarfiusimavoq, Ny Nordisk Mad qanoq iliorluni malitseqartitsisimanermut tunngasumik. Naak Kalaallit Nunaanni nunanit avannarlerni allanit allaanerusumik nassiussanik aqutsinermut attaveqaatitigullu allatut ittunik unamminartoqaraluartoq, aaqqissuuseriaatsikkut immikkut ittunik pis-suseqartoqarsinnaavoq, isumassarsiorfigisinnaasatsinnik.

Toqqammavigisassamik suleqatigiissitaliamik pilersitsiniarnermut atatillugu Ålandip aqutsisuni sinniisuutitaat ingammik oqaloqatigisarsimavarput. Ny Nordisk Mad-ip atortussanngortinnissaa malitseqartinneqarnissaalu pillugit iluatsittumik Ålandimi kantiinat pisortanit ingerlanneqartut, neriniartarfiutillit allallu ingerlataqartut peqataatinneqarsimapput. Ny Nordisk Mad-imi suliniutigineqartut ataasiakkaat immikkut sammisaqarfigivallaarnagit, toqqammavigisassamik suleqatigiissitaliap pingaarnertut suliassaraa nunap iluani ataqatigiissaarinissaq isumagissallugu, Kalaallit Nunaata Ny Nordisk Mad-imut aqutsisuni sinniisuutitaannut toqqaannartumik attaveqartussamik.

Kalaallit Nunaat Ny Nordisk Mad-imi 2014-p kingorna qanoq suleqataalernissaa, suli isummerfigineqarnikuunngilaq, tassami aaqqissuussaanera suli inissivinneqarnikuunngimmat.

3.5 Inuussutissalerineq aamma inuussutissat pillugit oqartussaaffik.

Inuussutissalerineq aamma inuussutissat pillugit susassaqarfimmi inuussutissatigut aamma inuussutissat isumannaatsuunissaat pillugit oqariartuutit ajornakusoortut nittartakkat, naqitat paasissutissiat kiisalu tusagassiutit aqqutigalugit paasissutissiisarneq pillugu misilittakkanik paarlaateqatigiit-toqarsimavoq.

Kalaallit Nunaat suliniutini ingerlanneqartuni peqataannngilaq, kisiannili maannamut nunat avannarliit attaveqaqatigiinneranni ilaatigut erngup saligaatsuunissaa pillugu ilisimasanik ilu-aquteqarsimavoq – norgemi pissutsit atukkat kalaallit atugaannut immikkut assersuunneqarsinnaapput; imeqarfiit annertunerpaamik tatsinit pilersorneqarmata mingutsinneqarsinnaanerminnillu annertuumik navianartorsiortinneqarlutik (Eutrofikation).

Siunissami anguniagassaassaaq Kalaallit Nunaata inuussutissalerinermut inuussutissatigullu tunngasutigut nunat avannarliit suliuniutaannut peqataasarnissaa, tassami nalinginnaasumik naammassi-niagassat sammineqakkajummata, suleqatigiinnermillu iluaqutissarsiffigineqarsinnaasut angujumi-narlutik.

3.6 Piniarneq aallaaniarnerlu.

Piniarnermut aallaaniarnermullu immikkoortortaqarfiup ingerlappai suliniutit pingaarutillit arlallit Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivinit aningaasalersorneqartut. Aallarniutit suliniut PISUNA (Piniakkanik sumiiffinni nalunaarsuineq) sumiiffinni ataasiakkaani nalunaarsuineq aqutsinerlu, Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivinit aningaasaliiffigineqarpoq piffissami 2009-2012, suliniutillu taassuma ineriartortinneqarnera EU-mit maanna aningaasalersorneqarluni. Issittumi Nunanilu Avannarlerni pinngortitami isumalluutininik sumiiffinni ataasiakkaani ilisimasat malillugit aqutsineq pillugu nunat assigiinngitsut suleqatigiinnissaannut qinnuteqaat ”*Nordisk Ministerråds pulje - Samarbejde med Nordens naboer i vest*”-mit 2012-mi tapersorsorneqarpoq, aammalu aningaasalissutissat sinneri ukioq manna ”*Nordisk ministerråds pulje - Nordiske politiske initiativ i Arktis*”-mut qinnutigineqassapput.

Imaani uumasut miluumasut ileqqorissaarnerlu.

Nunani avannarlerni aalisarnej pillugu suleqatigiinneq pillugu atorfilittanik ataatsimiititaliaq imaani uumasunik miluumasunik piniarnermut attuumassutillinnut ileqqorissaarnermut apeqqutinik aammalu innuttaasut akornanni isummertarnernut nassuiaasiornissamut aningaasaliissuteqarpoq. Nassuiaasiorneq Island-ip Universitetianit suliarineqarpoq, tamannalu Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivinit aningaasalersorneqartumit ataatsimeersuarnermik malitsitsissutit ilagaat. Ataatsimeersuarnej Savalimmiuni juni 2012-mi nunanit ilaasortaasunit assigiinngitsunit peqataaffigineqarluni ingerlanneqarpoq *Hunting and Protection of Marine Mammals – A Clash of Cultures?* nunanit assigiinngitsunit ilaasortanit peqataaffigineqarluni. Naalakkersuisoqarfiup Piniarnermut Aallaaniarnermullu immikkoortortaqarfia toqqammavigisassamik suleqatigiissitaliami peqataavoq suliniutip aningaasatigut missingersuutaata aningaasalersugaanik. Naatsorsuutigineqarpoq nalunaarusiaq 2014-mi naammassineqassasoq.

NAMMCO

Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiinni aalisarnej pillugu suleqatigiinnermi maajip qaammataani 2014 suliniut ’*Sjøpattedyr som matvareressurs og ernæringskilde*’ aningaasaliiffigineqarpoq 227.375 DKK-nik, suliniut NAMMCO-mit siunnersuutigineqarnikuvoq. Aalisarnej pillugu suleqatigiinnerup suliniut, imaani miluumasunik atuinnermut atatillugu suliniutinut allanut naleqqiullugu, attuumassuteqartutut nalilersimavaa, pineqartumi Aalisarnej pillugu suleqatigiit peqataasarsimapput. Inuussutissanik pilersuinnermut ilanngussaqaqtarneranut isiginnittaatsip sania-tigut aammattaaq sumiiffinnut ataasiakkaanut aningaasaqarnikkut periarfissat pingaaruteqarnerilu isiginiarneqartariaqarput. Suliniut aammattaaq NORA-mit aningaasaliiffigineqarpoq. APNN-imit peqataapput Amalie Jessen aamma Nette Levermann.

3.7 Ministerit ataatsimiinnerat.

Aalisarnermut, nunalerinnermut, inuussutissanut aammalu orpippassualerinnermut (FJLS) ministerit aasaanerani ataatsimiinnerat Selfoss, Island-imi juunip 26-anni ingerlanneqarpoq. Aalisarnermut, Piniarnermut, Nunalerinnermullu Naalakkersuisoq peqataasinnaasimanngilaq, Kalaallit Nunaat Naalakkersuisoqarfimmi pisortamit sinniisuutitaqarpoq.

’Globaliseringsinitiativet’: *Silap pissusiisa allanngoriartornerata Nunani Avannarlerni pinngortitami isumalluutinut sunniutaat.*

Silap pissusia pillugu nalunaarummi innersuussutinik (*’Climate Change Impacts, Adaptation and Mitigation in the Nordic Primary Industries’*) aalisarnermut, nunalerinnermut, inuussutissanut aammalu orpippassualerinnermut atorfilittanik inuttalimmik ataatsimiititaliap EK-FJLS (aalajangersaasartut) malitseqartitsinissamut pilersaarummik aalajangersaanissamut suliassinneqarnissaanik Generalsekretærip siunnersuutaa Naalakkersuisup tapersorsorpaa. Nunalli tamarmik isumaqatigiissuti-

gaat, nalunaarusiamit innersuussutit aamma key findings atorfilittanik inuttaqartuni ataatsimiititaliani imarisai tunngavigalugit suliarineqassasut, aalisarnermut, nunalerinnermut, inuussutissanut aammalu orpippassualerinnermut ministerinut (MR-FJLS) aappaagu aalajangigassanngorlugu saqqummiutinnginnerani.

Uumassusilinnik tunngaveqarluni aningaasaqarneq.

Naalackersuisup Generalsekretærip nunani avannarlerni uumassusilinnik tunngaveqarluni aningaasarsiorneq pillugu sulinerup ingerlateqqinneqarnissaanik innersuussutaa tapersersorpaa, matumunnga ilanngullugu uumassusilinnik tunngaveqarluni aningaasaqarneq pillugu ilisimasalinnik suleqatigiissitaliortoqarnissaa ilanngullugu. Aammattaaq taperserneqarpoq nunani avannarlerni naalackersuisut siulittaasuisa nalunaarutaat 27. maj 2014-meersup sulinerup nangingneqarnissaanut tunngavissiilluassasoq, kiisalu uumassusilinnik tunngaveqarluni aningaasaqarnermut sulinermut ataqatiissaaraluni akisussaaneq suli Aalisarneq, Nunalerineq, Inuussutissat Orpippassualerinnerlu pillugit Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa tigummissagaat. Naalackersuisup aammattaaq taperserpaa siunissamut isiginnittumik uumassusilinnik tunngaveqarluni aningaasaqarneq naliliisoqarnissaa aammalu NordForsk-ip uumassusilinnik tunngaveqarluni aningaasaqarneq pillugu ilisimatusarnissamut pilersaarutai pillugit.

3.8 Danmark-ip siulittaasuutitaqarnissaa aammalu pingaarnertut suliniutit.

Kalallit Nunaata siulittaasuutitaqartunut pingaarnertut suliniutinik marlunnik siunnersuuteqarsimavoq sammisamut 'Issittoq Tungujortoq'-mut (Blå Arktis). Siulleq tassaavoq 'Nunani avannarlerni isumalluutinik aqutsineq' ('Nordisk ressourceforvaltning'), aappaalu 'Immap naqqani uumassusillit assigiinngissitaarnerisa nalunaarsoqqissaarnissaat aammalu Issittumi Atlantikullu avannaani sanngiissuseqarneq' ('Kortlægning af havbundens biodiversitet og sårbarhed i Arktis og Nordatlanten'). Savalimmiut suliniut 'Imaani uumassusilinnik tunngaveqartumik aningaasaqarnerup siuariartortinnissaa' ('Vækst i den blå bioøkonomi') siunnersuutigaat, sammisamut 'siuariartorneq'-mut tunngatillugu.

Immap naqqata nalunaarsoqqissaarnissaanut suliniut Pinngortitaleriffimmit siunnersuutigineqarsimavoq siunertarineqarporlu nunani avannarlerni ataatsimoorullugu immap naqqani uumassusillit assigiinngissitaarnerisa sanngiissusiisalu nalunaarsoqqissaarneranut malinnaaffigineranullu nalunaarsuiffiup ineriartortinnissaanut aammalu ilisimasanik paarlaateqatigiittarnermut toqqammavisamik pilersitsinissaq. Issittumi Atlantikullu avannaani imaani sammisanik ingerlataqarnerup anner-tusinissaanik ilimagisat tunngavigalugit aammattaaq imaani avatangiisit suli annertunerusumik suner-neqassapput. Imaani uumassusillit assigiinngissitaarnerisa illersorneqarnissaat taamaattumik suli pingaarnerulissaaq aningaasarsiutigalugu sammisat annertusiartornerat ilutigalugu. Imaani angal-lannerup aalisarnerullu annertusinerisigut Issittumi Atlantikullu avannaani imaani avatangiisit qanoq malussariterinerisa misissornissaat pisariaqassaaq. Immap naqqani uumassusillit assigiinngissitaarneri pillugit ilisimasaq tamanna pingaaruteqarluinnassaaq siunissami aalisarnermut avatan-giisinillu aqutsinissamut aammalu aningaasarsiutigalugu aalisarnermut, ilisimatuussutsikkut upper-narsaatitut atorneratigut. Ilisimasat misilittakkallu Issittumi katersorsimasat, nunat avannarliit aam-mattaaq immanut allanut atorsinnaavaat, taamaalilluni nunat avannarliit imartaani tamani pitsaane-rusumik ilisimasaqalernissamut tunngaviusinnaammata.

Suliniut ukiut pingasut ingerlaneranni 1,5 mio. DKK-nik taperneqarpoq. Suliniut tamatuma sania-tigut NORA-mit taperneqarpoq. Tamanna annertuumik Pinngortitaleriffimmut iluaqutaavoq, sulini-

utip taanna piviusunnngortinneqarsinnaalermat. Suliniut ilisimatusarnermut aamma aalisarnermut, nunalerinnermut, inuussutissanut aammalu orpippassualerinnermut sammisaqartunut akisussaaffiup tutsinneqarnissaa eqqarsaataavoq. Avatangiisinut immikkoortunit immaqqa tapersorsorneqarluni. APNN suliniummi suliamut akisussaasuvoq.

2015-mi aalisarneq pillugu suleqatigiinnermi Savalimmiut siulittaasuutitaqarput, soorlu aamma kingullermik 2010 taamaassimasut. 2015-mi aalisarneq pillugu suleqatigiinnermi siulittaasuutitaqarnissamut Danmark-ip, Savalimmiut Kalaallillu Nunaata akornanni suleqatigiinnissaq pillugu suliarisassat allattorneqarsimapput.

2015-mi aalisarneq pillugu suleqatigiinnermi pingaarnertut suliniutigalugu immikkut sammineqasaaq imaani uumassusilinnik tunngaveqarluni aningaasaqarnerup siuariartortinnissaa, Islandip siulittaasuutitaqarnerani suliniummut nangitsinerussalluni, kisiannili immikkut sammillugit Atlantikup avannaani Issittumilu imaani inuussutissarsiuutigut nungusaataanngitsumik aningaasaqarnikkullu siuariartorneq. Pingaarnertut suliniummut 4,5 mio. DKK aningaasaliissutigineqarput ukiumut pingasunut atuuttussamik.

Suliniut '*Nordisk Ressourceforvaltning*' PISUNA-mik malitseqartitsineruvoq piviusunnngortinniarneqarlunilu Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa issittoq pillugu suleqatigiinnissamut najoqqutaq aqutagalugu.

4. Avatangiisit, Pinngortitaq, Nukissiuutit Silallu pissusia.

4.1. Aallaqqaasiut.

Avatangiisinut Pinngortitamullu Naalakkersuisup susassaqarfiani ukiumi qaangiuttumi ataatsimiinnernut suliniutinullu peqataasoqartarpoq.

Qinersineq pissutigalugu Nunamut Namminermit Avatangiisinullu Naalakkersuisuusimasumut Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiinni inissisimasumi avatangiisinut ministerit 2013-mi februaarip qaammataani ukiumi siullermeerutaasumik ataatsimiinnerannut peqataanissaq ajornarsimavoq.

Ukiup ingerlanerani aappasaanik avatangiisinut ministerit ataatsimiinnerat 30. oktober-imi ingerlanneqarpoq (Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivisa 29. - 31. oktober katersuunneranni). Kalaallit Nunaat ministerimik peqataatitaqannngilaq naalakkersuisooqatigiit siuninnguatigut allannguuteqarnerat pissutigalugu. Ataatsimiinnerup nalaani Avatangiisinut Pinngortitamullu Naalakkersuisussamik toqqaasoqarsimanngilaq, taamaattumik Kalaallit Nunaata atorfilittanit sinniisuutitaqarpoq. Ministerit ataatsimiinneranni tassani nunani avannarlerni avatangiisinut ministerit oqaluseraat, kalaallinit suliniutigineqartoq tunngavigalugu, Uumassusillit assigiinngissitaarnerat pillugu nunat assigiinngitsut isumaqatigiissutaanni taaguutip 'nunap inoqqaavi'-p atorneqarnissaa. Oqallinnerit tamakku kingunerattut nunani avannarlerni avatangiisinut ministerit naatumik ataatsimoorusamik oqaaseqaasiorput, ima kinguneqartumik, nunat avannarliit pimoorullugu kissaatigisaq oqaatigimmassuk, sapinngisamik piaartumik taaguut "*Indigenous and local communities*"³ siunissaq isigalugu allanngortillugu taaguut "*indigenous peoples and local communities*"³ Uumassusillit assigiinngissitaarnerat pillugu nunat assigiinngitsut isumaqatigiissutaanni atorneqalissasoq, aammalu

³ "Indigenous peoples". Matumani pingaaruteqarpoq taaguut "Nunap **inoqqaavi**" atorneqarpat.

2014-mi Uumassusillit assiginnngisitaarnerat pillugu nunat assiginnngitsut isumaqatigiissutaannut atasumik COP 12-ip ingerlanneqarnissaa qilanaarineqarluni.

Naalackersuisoqarfik aammattaaq katersuunnerup nalaani 30. oktober-imi Atorfilittanit inut-taqartumi ataatsimiititaliap ataatsimiinnerani peqataatitaqarpoq. Ataatsimiinnermi tassani 2014-mut ataatsimiititaliat sulinerannut najoqqutaat immikkut sammineqarput, suliniutinit assiginnngitsunit nalunaarusiat kiisalu IPPC outreach-program-imi pisussat.

4.2. Suleqatigiissitaliani peqataaneq.

Den Nordiske Arbejdsgruppe til de internationale Klimaforhandlinger (NOAK) maanna Finlandimiut siulittaasuutitaqarnerisa nalaanni nunat assiginnngitsut silap pissusia pillugu isumaqatigiinni-arnerit tapersorsorneqarnissaannik ilungersuuteqarnertik annertusivaat. Tamatumunnga tunngaviuvoq, silap pissusia pillugu isumaqatigiissuteqartut 21-vissaanik 2015-mi peqataasut ataatsimeersuarneranni isumaqatigiissutigineqassammat 2020-mit atuutilersussamik silap pissusia pillugu nunarsuaq tamakkerlugu isumaqatigiissutissaq nutaaq pillugu. NOAK-imeersut isumaqatigiinniarnissanut piginnaatitaassummik peqanngillat, kisiannili suliniutini sammisaqartitsinernut tapiissuteqartarput, isumaqatigiinniarnernup ingerlaneranut iluaqutaasussanik, suleqatigiissitaliallu qanittukkut sulinissamut najoqqutassatut suliaanni 2015-p tungaanut nunani avannarlerni ataatsimoorussanik assiginnngitsunik pingaartitaasa suussusii allattorsimallugit.

Kalaallit Nunaat silap pissusia pillugu isumaqatigiinniarnernup nalaani isumaqatigiinniartunik attuumassuteqartunik NOAK-p suleqatissarsiorluni ataatsimiittarnerini suleqataalluni peqataasarpooq. COP20-mut december 2014-mi ingerlanneqartussamut piareersarnissamut, Kalaallit Nunaat Nuummi pisussani NOAK-imi ataatsimiinnissani arlalinni qaaqqusisuuvoq, aammattaaq silap pissusia pillugu isumaqatigiissummut nunat avannarliit isumaqatigiinniarnerni pisortaataitaannit peqataafigineqassaaq.

NOAK-ip isumagisarpaa silap pissusia pillugu isumaqatigiinniarnernit nalaanni, nunani avannarlerni silap pissusia pillugu sammisaqarfanni akisussaasut ministerit akornanni ukiumut ataasiarluni ataatsimiititsisarneq, Nuummilu ataatsimiinnissami ilaatigut oqaluuserineqassaaq, nunani avannarlerni silap pissusia pillugu ministerit qanoq ilillutik COP20-p ingerlanerani isumaqatigiinniarnernup ingerlaneranut iluaqutaasumik ilanngussaqaarsinnaanerit pillugu.

Septembarip qaammataani Nuummi *Klima- og Luftarbejdsgruppen (KoL)*-p ataatsimiinnera ingerlanneqarpoq. Ataatsimiinneq pivoq Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivisa Generalsekretæriata Dagfinn Høybråten-ip tikeraarnerata nalaani, taassuma periarfissaq iluatsillugu KoL-p aningaasalersugaanut suliniummut Nuummiittumut ataatsimeeqataasut ilagalugit pulaarput.

Naalackersuisoqarfik *Havgruppen*-ip attaveqatigiivisa ataatsimiinnerani peqataavoq. *Havgruppen*-ip attaveqatigiivisa immami avatangiisit aqunneqarnissaat pilersaarusiornissallu sammisarpaat nunagisanilu inunnit saaffigisartakkanit inuttaqarluni. Avatangiisinut Pinngortitamullu Naalackersuisoqarfik attaveqatigiit ukiaq peqataavoq imaanut attuumassuteqartumik pilersaarusiorneq pillugu ataatsimiinneranni/isumasioqatigiinneranni, aamma taaneqartartumi *marine spatial planning (MSP)*. Imaanut attuumassuteqartumik pilersaarusiornermi pineqarpoq pilersaarusiussallugu, qaqugukkut sumilu inuit imaani sammisaqartitsisarnerat pisarnersoq. Matumani qulakkeerniarneqarpoq, pilersaarusiornernup sapinngisamik nungusaannginneq tunngavigalugu ingerlanneqarnissaa, tassanilu soqutigisaqartut tamarmik pilersaarusiornermi peqataatinneqartarput.

5. Ilaqutariinnermut Inatsinillu atuutsitsinnermut tunngassutillit.

5.1 Nunani Avannarlerni Meeqqat- Inuusuttullu pillugit komité (NORDBUK).

Ilaqutariinnermut Inatsinillu Atuutsitsinnermullu Naalackersuisoqarfik 20. februar 2014 Nordbuk-imi ataatsimiinnermi ataasiarluni peqataavoq, ilaasortaaneq kultureqarnermut immikkoortortamit nuunneqarnerata kingorna.

Ataatsimiinnermi oqaluserineqarpoq, Nordbuk-ip meeqqat piitsuunermik eqqugaasut pillugit suli-neq suli ingerlatissaneraa. Misissueqqaarneq tunngavigalugu aalajangerneqarpoq, ilisimatusarluni suliniuteqarnissamut tunngavissaqanngitsoq, aammalu pisariaqartoq qulaajassallugu, meeqqat piitsuunermik eqqugaasut pillugit ilisimatusarluni suliniuteqarneq suleriaqarnermut eqqortuunersoq tunngavigissallugu.

Rådgiver Eva Englund Kulturkontakt Nord-imeersup saqqummiuppaa Nordbuk-ip 2013-imi tapiisarneri pillugit ukiumoortumik nalunaarusiaq aammalu saqqummiullugu tapiisarnermut najoq-qutamut allannguutissatut siunnersuutit assigiinngitsut. Nordbuk-ip tamatuma kingorna nalunaaru-siaq akueraa.

Nordbuk aalajangerpoq meeqqat- inuusuttullu pillugit avannaamioqatigiit siunissami anguniagas-saata nutaap ilusilersorlugu suliarilernissaa. Siunissami anguniagassamut tunngavissatut Nordbuk aalajangerpoq DKK 175.000 immikkoortinniarlugit avataaneersumit naliliilluni nalunaarusiamik suliaqarnissamut atugassanik. Allatseqarfiup suliassaq pillugu allaaserinninneq ilusilersussavaa, taanna sivikitsumik piffissaliilluni Nordbuk-imut tusarniaassutigineqassaaq. Suliassaq pillugu allaa-serinninneq Nordbuk-imit akuerineqarpat allatseqarfik suliamik aallartitsinissamut piginnaatitsis-summik tunineqassaaq.

Aammattaq oqaluserineqarpoq Nordbuk-ip sammisaqarfiani naligiissitaaneq pillugu akulerusitsi-neq, nunani meeqqat inuusuttullu pillugit politikikkut pissutsit atuuttut pillugit kiisalu Nordbuk-imi sulineri malinneqartut nutarterneri pillugit.

Kalaallit tungaannit ilaatigut malugeqquneqarpoq, piitsuuneq pillugu taaguummik nassuiaasarner-mut Kalaallit Nunaani pissutsit immikkut ittut ilaatinneqarsinnaasariaqartut, meeqqat piitsuunermik eqqugaasut pillugit ilisimatusarluni suliniut kalaallinut attuumasumik naleqassappat, aammalu maanna siunissamilu suliniutissat nassuiaassutigineqarput, meeqqanik inuusuttunillu ilaatitsinissa-mik immikkut sammisaqartut. Kalaallit tungaannit aammattaq paasissutissat ujartorneqarput suut tunngavigalugit Kalaallit Nunaat Nordbuk-imi inuusuttumik sinniisoqalersinnaanersoq pillugu.

5.2 Nordisk Velfærdscenter – utoqqaat pillugit.

Naalackersuisoqarfik 2013/2014-mi nunani avannarlerni nunanit tamanit namminersorlutillu oqar-tussaaffigineqartunit peqataaffigineqartumi *Nordisk Velfærdscenter*-ip utoqqarnik isumaginninneq pillugu immikkut ilisimasalinnik inuttaqartumi suleqatigiissitaliami peqataavoq.

Aallarniilluni ataatsimiinnerit ingerlannerneqarput ulluni 30. september – 1. oktober Stockholm-imi. Ataatsimiinnermut malitseqartitsineri immikkut ilisimasalinnik inuttaqartumik suleqatigiissitaliortoqarpoq nunanit avannarlernit tallimaasunit kiisalu namminersorlutik aqunneqartunit sinniisuutitanit inuttalernerqarsimasumi. Immikkut ilisimasalinnik inuttaqartumik suleqatigiissitaliaq København-imi marloriarluni ataatsimiippoq ulluni 21.-22. januar kiisalu 7.-8. april 2014. Ataatsimiineq tullegg København-imi 30. september – 1. oktober 2014-mi ingerlanneqassaaq, naatsorsuutigineqarlunilu ataatsimiineq kingulleq 2015-mi upernaakkut ingerlanneqarumaartoq.

Nunani avannarlerni nunanit, matumunnga ilanngullugu namminersorlutik oqartussaaffigineqartunit pingasunit misilittakkat katersornissaannut ataatsimoortinnissaannullu, suliniut *Kvalitet i ældreomsorgen* ilanngussissaaq. Utoqqaat suliniummi peqataasut, tassaapput inuit nunaminni soraarnerussuteqalernissaamut ukiunik killigititaasunik naammassinniisimasut. Suliniummi utoqqaat sivisuumik paaqutariallit kisiisa sammineqarput. Suliniummi anguniarneqarpoq nalunaarusiat marluk saqqummiunniarlugit, nalunaarusiami siullermi Nunani Avannarlerni utoqqarnik paaqqinninneq pillugu nalunaarsueqqissaarnermik imaqassaaq, nalunaarusiamilu tullermi Nunani Avannarlerni utoqqarnik paaqqinninnermi pitsaassutsit nakkutilliinerillu sammineqassapput.

Suliniuummi qitiutillugu sammineqarpoq, utoqqaat amerliartuinnarnerat, tamanna aamma Kalaallit Nunaanni atuuppoq. Kalaallit Nunaannit immikkut isiginiarneqarpoq, utoqqarnik paaqqinninnermi pitsaassutsit, utoqqaat illuini, angerlarsimaffimmi paaqqinninnermi Nunani avannarlerni misilittakkat qanoq iliorluta atorsinnaanerigut aammalu Kalaallit Nunaanni ulloq unnuarlu paaqqinninneq qanoq ineriartortinneqarsinnaaneranut atatillugu.

5.3. Isumaginninnermut peqqinnissamullu politikki pillugu Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivi (MR-S) aamma Atorfilittanik inuttaqartumik Ataatsimiititaliaq.

Isumaginninnermi politikkimut susassaqarfimmi killeqarfinni akimmisaarutit ingammik pingaarutillit sammisaapput. Ilaqutariinnermut Inatsisinillu Atuutsitsineri Naalakkersuisoqarfiup nunat avannarliit, matumunnga ilanngullugit namminersorlutik oqartussaaffigineqartut akornanniissinnaasut akimmiffiit suuneri pillugit nalunaarusiaq utaqqivaa. Tamatumunnga atatillugu aamma nutaamik nalilersuisoqassaaq, killeqarfinni akimmisaarutit qanoq ittut (aamma nikittarnissamut akimmisaarutit) atorunnaarsikkusutat attatiinnarusutallu pillugit.

5.4. Isumaginninnermi ikiorsiissutit aammalu isumaginninnermi kiffartuussinerit pillugit Nunat Avannarliit isumaqatigiissutaat.

Isumaqatigiissut naapertorlugi nunat avannarliit ikiorsiisarneq pillugu suleqatigiissitaliamik piler-sitsisoqarpoq, taanna atulersinneqarpoq isumaqatigiissutip nutarternissaanut piareersaalernermut atatillugu, tamanna EK-S-p november 2013-mi ataatsimiinnerani aalajangiunneqarpoq.

Maj 2014-mi Ilaqutariinnermut Inatsisinillu Atuutsitsineri Naalakkersuisoqarfik ataatsimiinnermi peqataavoq, tassani isumaqatigiissutip atuuttup nutarterneqarnissaanut piareersaatit ersarissarneqarput sammisat/apeqqutit qanoq ittut suliarineqassanersut. EK-S-imi februar 2015-mi suliarineqarnissaa siunertaralugu nalunaarusiortoqassaaq, januar 2015-mi tunniunneqartussamik.

Kalaallit tungaannit malugeqquneqarsimavoq, nalunaarusiap aammalu isumaqatigiissummik nutarterinnermi isiginiarneqassasoq, Kalaallit Nunaata Savalimmiormiullu EU-mi ilaasortaanginnerat

pillugu, taamaattumik nalunaarusiap allaaserinninneri paasiniaaqqissaarnerilu kiisalu isumaqatigiisummik nutaamik ilusilersuinnermut atatillugu immikkut peqqissaarussinissaq.

Isumaginninnermi sillimmasiisarneq pillugu isumaqatigiissutissaq nutaaq nalilerneqarpoq isumaginninnermi ikiorsiisarneq aammalu isumaginninnermi kiffartuussisarneq pillugit isumaqatigiissutissap ilusilersorneqarnissaanut naleqqiullugu pitsaasuussasoq aallaavissatut atornissaa.

5.5. Nunat avannarliit isumaginninnermi sillimmasiisarneq pillugu nittartagaq.

Ilaqtariinnermut Inatsisinillu Atuutsitsinnermut Naalakkersuisoqarfik suli aaqqissuisunut ataatsimiitiami peqataasarpoq, taassuma suliaraa nunat avannarliit isumaginninnermi sillimmasiisarneq pillugu nittartagaata nutartertuarnissaa nutaannngorsarnissaalu pillugit. Qarasaasiatigut teknikkikkut ajornartorsiutit, aaqqissuisunut ataatsimiititaliap sammisarsimasai, iluarsineqangajalerput.

Isumaginninnermi sillimmasiisarneq pillugu nunat avannarliit isumaqatigiissutaanut nutaamut atatillugu nittartakkamut soqutiginninneq annerulersimavoq, nunani avannarlerni innuttaasunut nunani avannarlerni nunamut allamut nuunnissamut eqqarsaateqartunut pingaarutilimmik paasissutissanik pissarsisarfissatut.

Ataatsimiititaliap ataatsimiinneri kingulliit Oslo-mi marts 2014-mi Reykjavik-imilu juni 2014-mi pipput.

5.6 Innarluuteqarneq pillugu Nunat avannarliit suleqatigiinnerannut Siunnersuisooqatigiit.

Ilaqtariinnermut Inatsisinillu Atuutsitsinnermut Naalakkersuisoqarfik 19. november 2013 Stockholmimi innarluuteqarneq pillugu atatsimeersuarnermi peqataatitaqarpoq, innarluuteqarneq pillugu susassaarfimmi ilisimasalik isumassarsiassanillu pissarsiorneq siunertaralugu.

20. november 2013 naalakkersuisoqarfik *Rådet for nordisk samarbejde om handicap*-imi siunnersuisooqatigiit Stockholm-imi ataatsimiinneranni peqataavoq. Ataatsimiinnermi Nordisk Velfærdscenter-ip akisussaaffiani innarluutitut susassaarfimmut ukiunut pingasunut atuuttussamik suliniutissanut pilersaarut oqaluuserineqarpoq. Siunnersuisooqatigiit allatseqarfiata isummernissamut tunngavissiissutissaq suliarissavaa, qanoq iliorluni sulineq siunnersuisooqatigiinnaanngitsoq susassaqtunili amerlanerusuni oqaluuserineqarsinnaanera pillugu. Siunnersuisooqatigiinni ilaasortat kissaatigaat suliniutissanut pilersaarut pillugu suliniaqatigiiffitik akisussaaffilerneqassatut.

26. aamma 27. marts 2014 naalakkersuisoqarfik *Rådet for nordisk samarbejde om handicap*-ip siunnersuisooqatigiivisa Reykjavik-imi ataatsimiinnerani peqataavoq. Ataatsimiinnermi innarluuteqarnermi susassaarfimmi ukiuni pingasuni suliniutissatut pilersaarutissap suliarinissaanut tunngavissat siulliit saqqummiunneqarput oqaluuserineqarlutillu. Aammattaaq siunnersuisooqatigiit aaqqissuussaanera attaveqatigiittarnermullu pilersaarut ataatsimiinnermi oqaluuserineqarput.

5.7 Nordisk Velfærdscenter (NVC) – ilaqtariinnut paaqqinnittartunut tunngasoq.

Naalakkersuisoqarfik 24. oktober 2013 nunani avannarlerni suliniummut ”*Fokus på barnet i plejefamilien*”-mut atatillugu malinnaatitaasutut suleqatigiissitaliap ataatsimiinnerani peqataavoq.

Suliniut eqikkarlugu susassaarfinnut pingasunut pingaarnernut agguarneqarsinnaavoq, ataani taaneqartutut:

1. Ilaqutariinnut paaqqinnittartunut inissiinissaq sioqqullugu timikkut tarnikkullu peqqissutsit misissorneqartarnissaat eqqarsaatigineqarsinnaavoq, kiisalu atuarsinnaaneq allassinnaanerlu pillugit misilitsitsisoqarluni. Aammattaaq periarfissaqalissaaq inuit tuaviortumik isumagisariallit kiisalu meeppaat alianartunik nalaataqarsimasut pillugit ilisimatusarneq ilanngutissallugu. Ilaqutarisanut inissiineq ilaqutariinnut paaqqinnittartunut nalinginnaasunut sanilliussisumik ilisimatusarneq immaqa atulersinneqarsinnaavoq.
2. Inissiinermut atatillugu Nunani avannarlerni misiligarneqarsimasoq, atuarfimmi immikkut atuartsinermut najoqqutassiaq atugassanngorlugu saqqummiunneqassaaq. Tamatumunnga aamma atuuppoq ilaqutariit paaqqinnittut pillugit ilisimatusarneq aammalu atugassarititaasutigtut taakkununga ikiuineq, tarnikkut qasusoornissaq pinaveersimatinniarlugu.
3. Ilaqutariinni paaqqinnittartuni inissiinerup kingorna danskit malitseqartitsisarneq pillugu atortagaat atugassanngortinneqarsinnaavoq (Turf Böcker Jakobsen). Nunanit avannarlernit assersuutissaqassaaq qanoq iliuseqarluni inuusuttut inissinneqarsimasut inersimasunngornermut ikaarsaernerannut ajornannginnerulersitsisarneq pillugu. Nunani avannarlerni inuusuttut peqatigalugit sammisanik aqqissuussisoqassaaq, peqataasullu nammineerlutik pitsannguutissanik siunnersuutitik saqqummiussisapput. Siunnersuutit tamakku nalunaarusiamik ilaatinneqassapput. Ajornanngippat filmiliorneqarsinnaavoq suliniutip qanoq ittumik aningaasaliiffigineqarnera apeqqutaatillugu.

Naalackersuisoqarfik tamatuma kingorna suliniummit ilaajunnaarpoq, tassami Kalaallit Nunaanni ilaqutariit paaqqinnittartut atugaannut tamanna naleqqutinngitsutut nalilerneqarmat.

5.8 Inatsisit pillugit suleqatigiinnermi Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivi.

Ilaqutariinnermut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalackersuisoq Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa Inatsiseqarneq pillugu suleqatigiit (MR-LOV) ataatsimiinneranni 29. september – 1. oktober 2013 peqataavoq. Ilaqutariinnut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalackersuisoqarfik atorfilittamik peqataatitaqarpoq. Aallarniutigalugu nunanit ataasiakkaanit ilisimatitsissutinik saqqummiisoqarpoq. Kalaallit Nunaata ilisimatitsissutigaa, april 2013 qinersisoqarsimasoq, aammalu inatsisitigtut atuutsitsineq suli danskinit akisussaaffigineqartoq. Aammattaaq ilisimatitsissutigineqarpoq Kalaallit Nunaanni pinerluuteqartarneq nunarsuarmi qaffasinersaasa ilagigaat, aammalu pingaartumik meeppanut (arnanullu) innarliisarneq annertuujusoq, aammalu politiit taamaattumik pinaveersaartitsinermut iliuitsit assigiinngitsut aallartissimagaat.

Ataatsimiinnermi internettimi pinerluuteqartarneq pillugu saqqummiisoqarpoq. Tamanna tunngavigalugu MR-LOV aalajangerpoq Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivini Inatsiseqarneq pillugu Atorfilittanit inuttaqartumi Ataatsimiititaliaq (EK-LOV) qinnuigineqassasoq pillaaarneq pillugu ataatsimiititalioqqullugu, taassuma nalilersussavaa, pisariaqassanersoq annertunerusumik iliuseqartoqassanersoq internet aqutigalugu pinerluuteqartarnerup akiorneqarnissaanut tunngasunik. 22. juli 2011-mi Oslo-mi Utøya-milu pisimasut aallaavigalugit pinerliiniartartunik akiunissaq ataatsimiinnermi aamma oqaluserineqarpoq. Tamatumunnga atatillugu ministerinik inuttalimmik suleqatigiissitaliorneqarpoq Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa ataanniittummik pinerliiniartunik il.il. akiuinissaq pillugu suliaqartussamik.

Ilanngullugu aamma MR-LOV-ip Island-imit isummernissamat tunngavissiissut aallaavigalugu aqqissuusaasumik pinerluuteqartarnerit aammalu inupiluit pinerluuteqartarnerat pillugit ajornar-

torsiutaasartut oqaluuserai, aammalu arnat parnaarussivinni pillagaasut atugaat pillugit, oqallinneq ingerlanneqarpoq. Ataatsimiinnermi aamma nunagisami pinerluuteqarsimasunik isumaginniffinni pisortat ataatsimiinnermi peqataapput. Kalaallit Nunaata pinerluuteqarsimasunik isumaginniffiali ataatsimiinnermi sinniisuutitaqanngilaq.

Ministerit siunnersuisooqatigiivini atorfilittanit inuttaqartumi ataatsimiititaliami aamma al-latseqarfiup Inatsisitigut allaffeqarfia peqataavoq. Ataatsimiinnermi kingullermi ilaatigut isumaqatigiissutigineqarsimavoq, Killeqarfinni akimmisaarutit pillugit Siunnersuisooqatigiit (Grænsehind-ringsrådet) sulinerannut attuumassutillit ataatsimiititaliap sulinissaanut najoqqutamut ilaatinneqasasut, tassami nunani ataasiakkaani inatsisitigut suliaqartunut atammat nunani avannarlerni killeqarfinni akimmisaarutit allannqortinnissaannut oqaluuserinninnissamut allannguutissanillu siunnersuuteqarsinnaanermut, Killeqarfinni akimmisaarutit pillugit Siunnersuisooqatigiinnit taaneqarsimasinnaasut tunngavigalugit.

Tamatumunnga atatillugu aamma illugiilluni oqaloqatigiittoqarsimavoq Naalakkersuisut Inatsisitigut immikkoortortaqarfia aamma kalaallit Killeqarfinni akimmisaarutit pillugit Siunnersuisooqatigiinni sinniisuutitaata akornanni suleqatigiinnissaq pillugu.

6. Peqqissutsimut attaveqarnermullu.

6.1 Peqqinnissaqarfik pillugu MR-S-imi (Isumaginninneq peqqinnissarlu pillugit Ministerit Siunnersuisooqatigiivi) ministerit atatsimiinnerat.

Isumaginninnermut Peqqinnissamullu Ministerit Siunnersuisooqatigiivisa ukioq manna Island-imi 11.-12. juni ingerlanneqartussaasoq taamaattariaqarsimavaat ministerit peqataaniartut ikippallaqimmata aalajangiisinnaanermut tunngavigissallugit. Ataatsimiinnermi Bo Könberg-ip nunani avan-narlerni peqqinnissaq pillugu siunissami suleqatigiinneq pillugu siunnersuut saqqummi-unnegartus-saasimagaluarpa, aammalu oqaluuserineqartussaagaluarluni oqaluuserisassat sorliit maanna kissaa-tigineqarnersut salliutinneqarnissaat nangillugillu suliarineqarnissaat pillugu. Ataatsmiinnissaq tamanna 2014-p ukiaaneranut kinguartinneqarpoq. Peqqissutsimut Attaveqarnermullu Naalakker-suisoq tamatumunnga taarsiullugu nunani avannarlerni killerni peqqinnissamut ministerit akornanni pilersaarutaasumik ataatsimiinnermi peqataavoq.

6.2 Napparsimasut isumannaatsuunissaat.

Napparsimasunut isumannaatsuunissaq Kalaallit Nunaanni salliutillugu pinqaartinneqarpoq, soorlu tamanna aamma nunani avannarlerni allani taama ittoq. MR-S 2013-mi ukialernerani suleqatigiissitaliamik pilersitsivoq. Suleqatigiissitaliami sulineq napparsimasut isumannaatsuunissaasa pitsanngorsarnissaanut tunngatillugu ilanngussaarsinnaavoq, ilaatigut suliat ingerlanneqartarnerisa suleriaatsillu immikkut qitiutillugit sammineqarnerisigut, tamaattumik tamanna Peqqissutsimut Attaveqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmit salliutinneqarpoq. Naalakkersuisoqarfik suleqatigiissitaliami sinniisuutitaqarpoq aammalu ataatsimiinnermi ingerlanneqartuni peqataasarluni. Peqqinnissaqarfimmi napparsimasut isumannaatsuunissaannik pitsanngorsaalluni sulinerup kingunerisarpa, nalunaarsuinernik suliaqartarnek, napparsimasut isumannaatsuunissaannut malunnaatit allattornerisigut aammalu malitseqartinnerisigut, assersuutigalugit pisimasut siunertaanngikkaluartumik pisut pillugit. Tamanna maanna aqqisuussaannngitsumik ingerlanneqartarpoq. Aammattaaq nalaanneqartarpoq ajornartorsiutaagajuttoq, napparsimasut ikippallaartut naatsorsuinissamut tunngavigisarivut.

6.3 Nunani avannarlerni ikiaroorniutit pillugit isumasioqatigiissitsineq.

Nunani avannarlerni Ikiaroorniutit pillugu isumasioqatigiinneq 2014 Norge-mi Trondheim-imi ingerlanneqassaaq. Norgep isumasioqatigiissitsineq Nunani Avannarlerni innuttaasut peqqinnerat pillugu ataatsimeersuarnissamut akulerunniarlugu qinersimavaa, pisussaq ingerlanneqassaaq 26.-29. august. Ukioq manna isumasioqatigiissitsinissami sammisassat ukuussapput cannabis inuusuttullu, paasissutissiineq attaveqartarnerlu, imigassamik atuineq Nunanilu avannarlerni ineriartorneq aammalu nunani avannarlerni ikiaroorartunut pinaveersaartitsineq pillugu suliniutit. Kalaallit Nunaanni peqataasut marluussapput.

6.4 Imigassaq pillugu Nunani avannarlerni atorfilittanit suleqatigiissitaliaq.

Naalackersuisoqarfik Peqqissutsimut Attaveqarnermullu Naalackersuisup kissaateqarneratigut atorfilittat ataatsimiititaliaanni suleqataalluni peqataasarpoq Reykjavik-imilu 13. marts 2014-mi ataatsimiinnermi peqataalluni. Ataatsimiinnermi ataatsimeeqatigiit imminnut ilisimateqatigiipput nunani avannarlerni namminersorlutillu aqunneqartuni suliat ingerlanneqartut pillugit kiisalu suleqatigiissitaliaamut pisinnaatitsissutissaq oqaluuserineqarluni. Aammattaaq Nunani avannarlerni imigassaq tupalu pillugit avannaamioqatigiit politikkipaat pillugu ataatsimiititaliap siunnersuutaa oqaluuserineqarpoq – innersuussutit aqqaneq marluk. Nunani avannarlerni atorfilittat suleqatigiissitaliaata suliaraa april-imi EK-S-p ataatsimiinnissaanut inassuteqaat, tassani oqaluuserisassaq sammineqassaq ministerinut saqqummiunneqarnissaa sioqqullugu.

Ataatsimiinnermi nunani ataasiakkaani suliat killiffii kiisalu EU-mik WHO-millu suleqateqarnerup killiffia ersersinneqarput. Imigassamik atornerluineq Kalaallit Nunaanni innuttaasut peqqinnerannut unamminartut annersarimmassuk, pingaaruteqarsimavoq qulaajassallugu, susassaqarfinni sorlerna ataatsimoorullugu soqutigisaqarnerisugut, sutigullu Kalaallit Nunaat periutsinik ineriartortitsinissamut suleqataasinnaanersoq.

6.5 Nunat avannarliit Killiit peqqinnissaqarfimmi suleqatigiinnerat.

Nunani avannarlerni Killerni peqqissutsimut ministerit Island-imi 10. juni ataatsimiipput, tassanilu nunat pingasuusut – Island, Savalimmiut Kalaallillu Nunaata - akornanni suleqatigiinnissamut isumaqatigiissut atsiorpaat. Isumaqatigiissummi peqqinnissaqarfiup iluani suleqatigiinnerup patajaallisarnissaa ineriartortinnissaalu anguniagaavoq. Pingaarnertut siunertaavoq suleqatigiinnerup ilua-quserneqarnissaa ukiumoortumik ataatsimiittarnertigut, oqaloqatigiinnikkut, isumassarsianik paarlaateqatigiinnikkut ilisimasanillu ineriartortitsinikkut. Ministerit suleqatigiissitalianik ataatsimiititalianillu pilersitsinnaapput Peqqinnissaqarfiup iluani suliat, suliniutit assigisaallu suussusersissalugit aallartissallugilluunniit.

6.6. Killeqarfinni akimmisaarutit.

Killeqarfinni akimmisaarutit pillugit suleqatigiissitaliaqarpoq, manna tikillugu suli naleqqusorineqarsimanngilaq naalackersuisoqarfiup peqataanissaanut. Suleqatigiissitaliami sulinnermi qanimut nalaackersuisoqarfimmi sulisumik malinnaaffigineqarpoq. Siunissami Kalaallit Nunaata Killeqarfinni akimmisaarutit pillugit Siunnersuisooqatigiinni sinniisuutitaat suleqatiginiarneqarpoq naleq-qiuguk imm. 1.5.

6.7. Qarasaasiaq atorlugu katsorsaariaatsikkut atugarissaarnermut aaqqiissutit (E-Helse).

Peqqissutsimut Attaveqarnermullu Naalakkersuisoqarfik E-Helse-mi suleqatigiissitaliap atatsimiit-tarnerini ukiumi kingullermi oqarasuaatikkut peqataasarpoq. Maanna nalilersorneqarpoq, naalak-kersuisoqarfik sakkussaqaarnerisq suleqatigiissitaliat sulinerannut peqataanissaminut. E-Helse-mi suleqatigiissitaliaq maajimi ataatsimiippoq, tassani ukiumut tulliuuttumut piginnaatitsissut missing-ersuutillu naammassineqarlutik. Ataatsimiinnermi aamma Ilisimatusarnermut, Nakorsaatissanut Allagartanut Inatsiseqarnermullu ataatsimiititaliat peqataapput. Nakorsaatissanut allagartanut su-sassaqaarfimmi nunat peqataasut assigiinngitsunut killissimapput. Danmark, Finland aamma Sverige EU-p nakorsaatissanut allagartaqarneq pillugu suleqatigiissitaliami peqataapput **European Patients Smarts Open Services (epSOS)**⁴, tamanna naammassineqarpoq juni 2014-mi. Taamaattorli epSOS pillugu sulineq ingerlateqqinneqassaaq.

Maanna ingerlanneqarpoq sPrescription (qarasaasiakkut nakorsaatissanut allagartaq)⁵. Suleqatigiin-nikkut paasissutissanik pisariaqartitat malittarisassallu assigiinngissusiisa misissoqqissaarnissaat qulaajarnissaallu isumagineqassaaq. Kalaalliit Nunaat ajoraluurtumik sakkussaqaarsimanngilaq sul-i-nermi tassani peqataanissaminut.

6.8 Danmark-ip Siulittaasuutitaqarnissaa NMR15-mut - *Ministeriet for Sundhed og Foreby-gelse-mik* suleqateqarneq.

Peqqissutsimut Attaveqarnermullu Naalakkersuisoqarfiup danskit ministereqarfia oqaloqatigisar-simavaa taakku immikkoortuminni najoqqutaat pillugu. Tamassumunnga ilanngussat tunniunneqar-nikuupput, najoqqutassamullu ilanngunneqarsimallutik. Uagut aammattaaq MR-S 2015-mi inger-lanneqartussamut oqaloqatigiittarpugut. Pilersaarutigineqarpoq ataatsimiinnissaq Ilulissani inger-lanneqarnissaa. Danskit ministereqarfiata ataatsimiinnermut pingaarnerit akisussaaffigissavai, ua-gullu naalakkersuisoqarfimmit pisussat pillugu pilersaarusionerq ikioqataaffigissavarput.

7. Inuussutissarsiorneq suliffeqarnerlu.

7.1. Aallaqqaasiut.

Kalaallit Nunaat 2013-p ukiaaneraniit *Embedsmandskomiteen for Arbejdsliv og Arbejdsudvalget for arbejdsliv*-imi aalajangersimasumik peqataalerpoq, nunani avannarlerni nunanik allanik ilisimasa-nik misilittakkanillu paarlaateqatigiittarnerup patajaallisarneqarnissaanik siunertaqartumik.

Kalaallit Nunaata maanna ineriartornera pillugu annertuumik soqutiginnittoqarpoq ingammillu im-mikkut sammineqarluni Kalaallit Nunaata aatsitassarsiulernissaa aammalu tamatumunnga atatillugu sulisussanik atuinissaa pillugu. Tamatumunnga atatillugu nunarsuup pissusaanit tunngaveqartumik unamminartut kiisalu Kalaallit Nunaanni sulisoqarnermut pissutsinik attuumassutillit assersuutiga-lugu ullormusiaqarneq, pikkorissaanerit aammalu suliffissaaleqinermik akiuiniarneq pillugu saq-qummiussat annertuumik soqutigineqarsimapput aammalu ukiuni makkunani kalaallit inuiaqati-giivisa apeqqutinut aaqqitassanut sumullu ingerlariarnissamut isummernissaannut inissisimanerat pillugu annertunerusumik paasinninnermik ilanngussaqaarsimapput. Taamaattumik pingaaruteqar-poq, Kalaallit Nunaat suleqatigiissitaliani taakkunani marlunni suli sinniisuutitaqarnissaa, taamaalil-

⁴ **epSOS:** matumani pineqarpoq qarasaasiaq atorlugu Europa-mi nunat akornanni peqqissutsimut paasissutissanik tuniorateqatigiittarneq.

⁵ Qarasaasiakkut nakorsaatissanut allagartaq nunagisami kiisalu Europa-mi atorneqarsinnaavoq.

luni eqqarsaatersuutit paatsuinerillu, ingammik danskit tusagassiorfiinit illuinnarsiortumik allaserinninnermit pissuteqartut, atorfilittanit nungusarneqarsinnaaniassammata.

7.2 Ataatsimiinnerni aamma saqqummiisarnerni sammisaqartitsisarnerit.

Suleqatigiissitaliani marlunni ataatsimiittarnerit ingerlanneqarsimapput 2014-ip affaani siullermi kiisalu sulisarneq pillugu suleqatigiinnerup ukiunik 40-torsiorluni ataatsimeersuarnera Island-imi maj 2014-mi ingerlanneqarpoq. Ukiup ingerlanerani suleqatigiissitaliani marlunni ataatsimiittarnerit pisarput qaammatit pingasukkaarlugit.

2014-p upernaavani pikkorissaasarnerni aammalu inuusuttut suliffissaaleqisarnerinut tunngatillugu pitsaasumik periutsit pillugit nalunaarutit misissuinerillu saqqummersinneqartarput. Nalunaarusiat Kalaallit Nunaanni annertunerusumik soqutigineqanngillat. Tamannali ukiup affaani qaangiuttumi allangortinneqarpoq. Nalunaarusiat aammalu naalisakkanik pingaarnertut inerniliinerit (pixi-nngorlugit saqqummiussat) nunani avannarlerni oqaatsit pingaarnerit atorlugit saqqummiunneqartarput, kisiannili kalaallisuungitsoq. Ukiuni tulliuuttuni kalaallit sinniisuutitaata misissorniarpaa periarfissaqarnerisq assersuutilersukkanik imaqarnerusut saqqummiussat nutsertinnissaat pillugu, taamaaliornikkut nunani avannarlerni allani misilittakkat siaruarnissaat siunertarlugu.

7.3 Suliffissaqartitsinermi suliniutissanik nutaamik tulleriissaarineq.

Svenskit Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivini 2013-mi siulittaasuutitaqarnerisa nalaanni 16. maj 2013 ataatsimeersuarneq Stockholm-imi ingerlanneqarpoq, tassani oqaluuserisasaniipput inuusuttut suliffissaaleqisarnerisa akiorniarnissaat. Inuusuttut suliffissaaleqinerat aamma Kalaallit Nunaanni qaffasippoq, pineqartullu immikkut eqqugaapput, tassami amerlasuut tunngaviumik meeqqat atuarfiinit soraarummeernermit allagartanik amigaaateqarmata.

2014-p upernaavani kalaallit akornanni suliffissaaleqinerup akiorneqarneranut annertuumik misissueqqissaarinerit siunissamilu anguniagassat suliarineqarsimapput, aammalu taakkuninnga immikkoortut ingerlaavartumik EK-A-mut aamma suliffeqarneq pillugu ataatsimiititaliamut saqqummiunneqartarput.

Suliffissaqarniarnermut siunissamut anguniakkami suliniutissanut qulingiluasunut atatillugu ukiunut pingasunut tulliuuttunut atortussanngortitsinermut pilersaarut suliarineqarpoq, pineqartuni innuttaasut ilaat suliffissaaleqinermik eqqugaasartut immikkut sammineqarput, tassaasut inuusuttut 29-t inorlugit ukiullit, suliamik ilinniagaqanngitsut, pikkorissarneqassapput immikkut ittunik suliaqarsinnaanngorlugit aammalu suliffissarsiortunut sulili suliffeqalernissamut piareersimangitsunut (matchgruppe 2 aamma 3) nutaanik neqeroortugisartagassanik ineriartortitsinikkut.

Kalaallit Nunaat kingulliullugit sammineqartumut atatillugu attaveqatigiinnit piginnaasavinnik naliliisarneq immikkut sammisaqartunit *Netværk for voksnes læring, NVL-mi* peqataajunnaarpoq, innuttaasut ilaat oqaluuserineqartut immikkut samminerujumallugit.

7.4. Inuussutissarsiorneq.

Naalackersuisoqarfiup atorfilittanit inuttalimmik ataatsimiititaliap sulinera malinnaaffigaa 2013-milu pimoorullugu suliarineqarpoq ”*Nordisk Samarbejdsprogram for Innovations- og Erhvervspolitikken 2014-2017*”.

Nunat Avannarliit nungusaataanngitsumik siuariartornermut nunarsuarmi siuttutut inisisimanissaat takorluugaavoq. Suleqatigiinnissamut najoqqutap suliniuteqaatit aningaasarsiornerulernermik pilersitsisartut ingerlatissavai, nunani avannarlerni piviusunngortinnerisigut, nunagisaannaanngitsumi. Susassaqarfiit pingaartitat tallimat – *Fyrtårnsprojekter*-itut taaneqartartut – piffissami immikkut sammineqassapput:

- *Nordisk partnerskab for entreprenørskab og finansiering* (nuna akisussaasuusoq: Island),
- *Innovative nordiske digitale løsninger* (nuna akisussaasuusoq: Danmark),
- *Nordic Built 2.0* (nuna akisussaasuusoq: Danmark),
- *Innovative nordiske velfærds løsninger* (nuna akisussaasuusoq: Norge) aamma
- *Nordisk partnerskab for ekspansion af kulturelle og kreative virksomheder* (nuna akisussaasuusoq: Finland).

Suliniutit aallartinneqassapput 2014-p ukiaanerani kalaallilu kattuffii attuumassutillit qaaqquneqarumaarput.

Kallaallit ingerlatseqatigiiffii aamma suliffeqarfii arlaqartut suliniutini *Nordatlantsamarbejdet (NORA)*-mit tapersersorneqartuni ilaatinneqartarput. Suliniutit taakku pillugit allattukkat nassuiammumut matumunnga ilanngussatut allassimapput.

8. Aningaasaqarnermut nunamullu namminerumut tunngassutillit.

Aningaasaqarnermut Nunamullu Namminerumut Naalakkersuisoqarfik 2013-mi ataatsimiinnermut suliniutinulluunniit peqataasimangilaq.

Nunani avannarlerni atorfilinnik paarlaateqagiittarneq pineqartillugu 2013-mit nalunaarusiat taku-tippaat, Kalaallit Nunaata aningaasaliissutit tallimat tunniussimagaat. Taakkunannga ataaseq Qeqqata Kommuniinneerpoq, marluk Kommuneqarfik Sermersuumeerput, marluk Namminersorlutik Oqartussanit. Aningaasaliiffigineqartut tamarmik Danmark-imi paarlaateqatigiiffigisassaq qinersimavaat. Nalinginnaasumik nunani avannarlerni atorfillit paarlaateqatigiittarneq pillugu oqaatigineqarsinnaavoq, aningaasaliiffigineqartut piginnaasamikkut ineriartuutigisimagaat, nutaamik isigin-nittaaseqalersimallutik nutaanillu attaveqarfeqalersimallutik. Aningaasaliiffigineqartut oqartussaa-sumut ornitaminnut ilisimasaminnik tunniussaqartarsimapput nutaanillu ilisimalikkaminnik suliffeqarfimminnut apuussisarlutik.

Nunat avannarliit pillugit 2014-mi nassuiaammut ilanngussaq.

NORA 2013-mi suliniutit tapersersimavai katillugit suliniutit arfineq pingasut kalaallinit peqataaffigineqartut.

Suliniutit katillugit arfineq pingasut kalaallinit peqataaffigineqartut 2013-mi aningaasaliiffigineqarput:

- 1. Sammisag:** Undersøgelse af den atlantiske makrelbestand.
Peqataasoq: Pinngortitaleriffik.
- 2. Sammisag:** Geoturisme i NORA regionen.
Peqataasut: Blue Ice Explorers, Ilulissat Kangia Isfjord (associeret partner).
- 3. Sammisag:** Arctic Expedition Cruise Forum.
Peqataasoq: Visit Greenland
- 4. Sammisag:** Erik den Røde – Fælles Nordatlantisk kulturarv.
Peqataasut: Kommune Kujalleq, Greenland Sagalands, Hotel Qaqortoq, Hoover Travel Greenland, Nanortalik Tourism Centre, Qaqortumi Katersugaasivik.
- 5. Sammisag:** Netværk omkring oplæring og uddannelse indenfor olie og gas, sikkerhed og miljø.
Peqataasoq: Sanaartormik Ilinniartik.
- 6. Sammisag:** Græsarter og Klimatilpasning.
Peqataasoq: Nunalerinermik Siunnersorteqarfik.
- 7. Sammisag:** Brugermanual til hvalfangst.
Peqataasoq: NAMMCO.
- 8. Sammisag:** Etablering af netværk mellem fem *business support centers*.
Peqataasoq: Qeqqata Erhvervsråd (Arctic Circle Business).

Ilanngussaq 2.

Naalakkersuisut Ministerit Siunnersuisooqatigiivini 11-ni Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiit suleqatigiinneranni peqataaneranni akisussaaffinnik agguataarineq

Naalakkersuisut Siulittaasuat aamma Nunanut allanut tungasunut Naalakkersuisoq	Aleqa Hammond	Nunani Avannarlerni Statsministerit ataatsimiittarneri aamma Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivi ⁶
Peqqissutsimut Attaveqarnermullu Naalakkersuisoq	Steen Lynge	Isumaginninnermut Peqqissutsimullu Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivi (MR-S), peqqissuseq pillugu ⁷
Avatangiisinut, Pinngortitamut aamma Nunat Avannarliit Suleqatigiinnerannut Naalakkersuisoq	Kim Kielsen	Nunani Avannarlerni Suleqatigiinnermut Ministerit Siunnersuisooqatigiivi (MR-SAM); Avatangiisit pillugit Ministerit Siunnersuisooqatigiivi (MR-M); Inuussutissiorneq, Nukissiuutit Nunallu Immikkoortortai pillugit Ministerit Siunnersuisooqatigiivi (MR-NER), nukissiuutit pillugit
Aningaasaqarnermut Nunamullu Namminermut Naalakkersuisoq.	Vittus Qujaukitsoq	Aningaasaqarneq pillugu Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivi (MR-Finans og Bæredygtig Udvikling)
Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoq	Finn Karlsen	Aalisarneq, Nunalerineq, Orpippassualerineq Inuussutissallu pillugit Ministerit Siunnersuisooqatigiivi (MR-FJSL)
Inuussutissarsiornermut, Aatsitassaqarnermut Sulisoqarnermullu Naalakkersuisoq	Jens-Erik Kirkegaard	Inuussutissarsiornermut, Nukissiuutit Nunallu Immikkoortortaanut Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivi (MR-NER), Nukissiuuteqarneq Nunap immikkoortortaanu ineriartortitsineq pillugit; Sulisoqarneq pillugu Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivi (MR-A)
Ilaqutariinnut Inatsisinillu Atuutsitinermit Naalakkersuisoq	Martha Lund Olsen	Isumaginninneq Peqqinnerlu pillugit Ministerit Siunnersuisooqatigiivi (MR-S), isumaginninneq pillugu; Inatsisinik atortitsineq pillugu

⁶ Naalakkersuisunut ilaasortat tamarmik Nunat Avannarliit Siunnersuisooqatigiivini oqaaseqarsinnaatitaapput.

⁷ Tamassuma ersersippaa Naalakkersuisunut ilaasortap pineqartup ministerit siunnersuisooqatigiivisa suliaqarfiat akisussaaffigaa.

		Ministerit Siunnersuisooqatigiivi (MR-JUR)
Ilinniartitaanermut, Ilageeqarnermut, Kultureqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoq	Nick Nielsen	Ilinniartitaanermut ilisimatusarnermullu Ministerit Siunnersuisooqatigiivi (MR-U); Kultureqarnermut Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivi (MR-K); Naligiissitaaneq pillugu Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisooqatigiivi (MR-ligestilling)
Ineqarnermut Naalakkersuisoq	Siverth K. Heilmann	Inuussutissiorneq, Nukissiuutit Nunallu Immikkoortortai pillugit Ministerit Siunnersuisooqatigiivi (MR-NER), nukissiuutit pilersaarusiornerlu pillugit